

Vihreät De Gröna

VIHREITÄ
VAIHTOEHTOJA
VALTION TALOUSARVIOON
2007

Julkaistu 25.10.2006

VASTUUTA YMPÄRISTÖSTÄ, TALOUDESTA JA TOISISTAMME

Vihreä vaihtoehtobudjetti kantaa vastuuta ympäristöstä, taloudesta ja ihmisistä. Se on kokonaisuus, jonka tavoitteena on tukea talouden ja työllisyyden suotuisaa kehitystä ja edistää kestäviä kulutus- ja tuotantotapoja. Vaihtoehtobudjetista näkyy vihreiden tahto pitää kiinni universaalista hyvinvointivaltiosta, jossa hyvinvointivaltion tehtäviin kuuluu turvata nimenomaan pienituloisten ja huono-osaisten sosiaalipoliittiset intressit. Vihreän eduskunta-ryhmän mielestä politiikkaa on tehtävä siten, että hitaisiin muutoksiin reagoidaan ajoissa ja riittävän vaikuttavilla toimenpiteillä.

Vihreä vaihtoehtobudjetti painottaa ilmastonmuutoksen hillitsemistä, pienituloisten parantamista sekä kulttuurin merkitystä sivistyksen kantajana. Vihreät katsovat, että oppositiopuolueen velvollisuutena on tarjota vaihtoehto hallituksen politiikalle. Tämän takia olemme joka vuosi oppositiossa ollessamme tehneet tasapainoisen budjetin.

KÖYHYEDEN JA ERIARVOISTUMISEN KASVU VOIDAAN PYSÄYTTÄÄ

Suomen taloudellinen tilanne on pysynyt hyvänä. Bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan tänä vuonna alkuvuoden vahvan kehityksen ansiosta keskimäärin 4,5 prosenttia ja tasaantuvan ensi vuonna kolmeen prosenttiin. Talouskehityksessä kiinnostavaa on havaita, että Suomen teollisuustuotanto kasvaa voimakkaasti päästökaupasta tai öljyn hinnan historiallisen korkeasta tasosta huolimatta. Suurimpana tulevaisuuden haasteena Suomen taloudelle pidetään edellä mainittujen tekijöiden sijasta työvoimapolua.

Taloukasvun hedelmät eivät jakaudu tasaisesti. Väestön terveys- ja tuloerot, samoin kuin suhteellinen köyhyys ovat kasvussa. Vihreät pitävät huolestuttavana sitä, että hallitus ei ole korvaansa lotkauttanut tutkijoiden painokkaasti esittämälle huolelle väestön eriarvoistumiskehityksestä. Köyhän ja sosiaalisesti syrjäytyneen väestön osuuden kasvu osoittaa, että hallitus on pahasti epäonnistunut sosiaalipoliittikan hoitamisessa.

Kysymys on myös koko väestön kykyjen hyödyntämisestä tai tässä tapauksessa hyödyntämättä jättämisestä. Kysymys on myös yhteiskunnan oikeudenmukaisuudesta, jota näiden syrjäytymisvaarassa olevien väestöryhmien kohdalla ei pystytä takaamaan. Esimerkiksi lapsiperheistä enemmistöllä menee tällä hetkellä paremmin kuin koskaan, mutta kasvava vähemmistö lapsiperheistä on jäänyt täysin osattomaksi hyvinvoinnin kasvusta. Kuilu näiden kahden ryhmän välillä syvenee koko ajan. Eriarvoistumiskehitys on hiljainen muutos, joka on pysäytettävä. Vihreästä vaihtoehtobudjetista löytyy monta tätä kehitystä lievittävä esitystä, joiden toteuttamista pidämme välttämättömänä.

Perheelliset ovat myös työllisyyspolitiikan väliinpuotoajia: lapsiperheiden vanhempien työmarkkinatilanne ei ole parantunut samaa tahtia muun väestön kanssa. Tulo- ja työllisyyskehityksessä perheistä kaikkein heikoimmin ovat pärjänneet yksinhuoltajaperheet. Perheen perustamisessa olevien työllisyysaste on jopa 15 prosenttia heikompi kuin ennen lamaa. Lääkkeeksi vihreät esittävät vanhempainvapaiden kustannusten jakamista kaikkien työnantajien kesken. Toimenpiteellä parannettaisiin etenkin nuorten naisten asemaa työmarkkinoilla. Hallituksen esitykset tällä saralla ovat toistaiseksi jääneet puolitiehen.

Köyhyyden poistaminen on välttämätöntä myös globaalisti. Joka viides sekunti maailmassa kuolee lapsi nälkään. YK:n vuosituhattavoitteissa valtiot sitoutuivat puolittamaan alle yhdellä dollarilla elävien ja nälkää näkevien ihmisten määrän. Näissä tavoitteissa onnistumisesta on myös Suomen kannettava vastuunsa. Vihreä eduskuntaryhmä esittää vaihtoehtobudjetissaan, että Suomi vahvistaa sitoutumisensa kehitys yhteistyörahoituksen 0,7 prosentin osuuteen BKT:stä vuoteen 2010 mennessä.

VASTUULLISTA ILMASTOPOLITIIKKAA

Vihreän eduskuntaryhmän päätavoitteisiin kuuluu ilmastonmuutoksen torjuminen. Pitkällä tähtäimellä teollisuusmaiden päästöt on leikattava murto-osaan nykyisestä, jotta ilmaston lämpeneminen voidaan rajoittaa turvallisesti arvioituihin kahteen asteeseen. Kysymys on koko maapallon tulevaisuudesta, ei vain siitä, miten me suomalaiset selviämme haasteesta.

Ilmastonmuutos on ihmiskunnalle vakava uhka, johon varautuminen on viisautta. Kestävä hyvinvointi voi pitkällä tähtäimellä rakentua vain kestäväälle ilmastopolitiikalle. Kustannukset, joita ilmastomuutokseen varautumisesta koituu, ovat murto-osa kustannuksista, joita syntyisi, jos osakin ilmastonmuutoksen ennustetuista riskeistä kävisi toteen. Ilmastonmuutoksen torjunnassa ei ole kysymys pelkästään energiapolitiikasta, vaikka valtaosa ilmastopäästöistä syntyy energiantuotannossa. Kysymys on myös esimerkiksi liikennepolitiikasta ja kansalaisten kulutustottumuksista. Siksi vastuullinen ilmastopolitiikka vaikuttaa toimintaan monilla sektoreilla.

Vihreässä vaihtoehtobudjetissa esitämme kannustimia uusiutuvien energialähteiden ja energiansäästön edistämiseen sekä teknologiseen tutkimukseen samoin kuin tuen lisäämistä pientalojen lämmitysjärjestelmien vaihtamiseen. Uusiutuviin energialähteisiin satsaaminen luo uusia työpaikkoja ja hajautettu energiatalous parantaa syrjäisempien seutujen elinvoimaisuutta. Esitämme myös toimenpiteitä joukkoliikenteen kulkumuoto-osuuden lisäämiseen muun muassa lisäämällä rahoitusta rautateiden kunnossapitoon ja rakentamiseen, suurten kaupunkien joukkoliikennetukeen sekä VR:n matkailuppujen hintojen alentamiseen.

Myös suomalaisen luonnon suojelu on joka vuosi ollut tärkeällä sijalla vihreässä vaihtoehtobudjetissa. Vihreä eduskuntaryhmä on erityisen huolissaan vesistöjen rehevöitymisestä sekä metsäluonnon monimuotoisuuden säilymisestä. Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden suojelulla on jo kiire. Vihreässä vaihtoehtobudjetissa esitetään määrärahan lisäystä Metso-kokeiluohjelman puitteissa tapahtuvaan luonnonsuojelualueiden hankintaan. Itämeren pelastamiseksi on tehtävä vielä paljon työtä. Pietarin alueen pohjoisen jätevedenpuhdistamon rakentaminen vähentäisi ratkaisevasti Itämeren kuormitusta ja siksi esitämme, että Suomi satsaisi voimakkaasti puhdistamon rakentamiseen varaamalla projektiin rahaa Pohjoisen ulottuvuuden ympäristöhanketuen kautta.

KULTTUURI SIVISTYKSEN KANTAJANA

Globaalistuvassa yhteiskunnassa erilaisten kulttuurien merkitys kasvaa. Erillis-, paikallis- ja alakulttuurit toimivat vastapainona ylikansallisen kulttuuriteollisuuden yhtenäiselle tuotannolle. Kulttuuri ja taide syntyvät arkipäivän kokemuksista, jotka esitetään uusista näkökulmista. Siksi oman paikalliskulttuurin ja kulttuuriympäristön vaaliminen on yhtä lailla ihmisen hyvinvoinnin kuin taiteellisen toiminnankin edellytys. Kirjastot tarjoavat ihmisiä lähellä olevan monikäyttöisen tilan, joka jakaa taidetta ja tiedettä. Vihreät haluavat rinnastaa museot kirjastoihin ja kehittää myös niistä yhteisiä kulttuurisia olohuoneita. Tätä edesauttaa sisäänpääsymaksujen poistaminen valtion museoiden perusnäyttelyiltä Ruotsin onnistuneen kokeilun tapaan.

Vihreät pitävät taidetta keskeisenä kulttuurin ja luovuuden alueena, sillä taiteessa kehitetään ja testataan asioita, joita hyödynnetään myöhemmin koko yhteiskunnassa. Yhteiskunnan on otettava vastuu taiteen rahoituksesta, jotta sen vapaus ja monimuotoisuus säilyisi. On tärkeää huolehtia taiteilijoiden riittävästä toimeentulosta.

KÖYHYTTÄ HELPOTETAAN TULONSIIRTOJA NOSTAMALLA JA PARANTAMALLA PALVELUJA

Työmarkkinatuen korottaminen 82 eurolla/kk	- 100 000 000
Äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan vähimmäistason korottaminen 217 eurolla/kk	- 40 000 000
Elastustuen korottaminen 21,85 eurolla	- 7 300 000
Opintorahan korottaminen 40 eurolla/kk	- 67 000 000
Täyttä kansaneläkettä saavien eläkkeiden korottaminen 40 eurolla/kk	- 41 000 000
Kuntien palvelutuotannon turvaaminen	- 200 000 000
Yhteensä	- 455 300 000

Rahoitus

Alkoholiveron korottaminen, veronkevennyksen osittainen peruuttaminen ja jäteveron korottaminen, yhteensä	+ 475 000 000
---	---------------

ILMASTONMUUTOSTA HILLITÄÄN SATSAAMALLA UUSITUTUVIIN ENERGIALÄHTEISIIN JA JOUKKOLIIKENTEeseen

Uusiutuvan energian energialähteiden ja energiansäästön tukeminen sekä demonstraatiohanketuet	- 30 000 000
Avustukset energiateknologian tutkimuksen ja kehitykseen	- 16 000 000
Energiapuun korjuun tuki	- 9 000 000
Pientalojen lämmitysenergian muutosinvestointi	- 30 000 000
Luonnonsuojelualueiden hankinta	- 10 000 000
Ympäristötyöt	- 5 000 000
Pohjoisen ulottuvuuden ympäristöhankkeet	- 10 000 000
Perusradanpito	- 33 000 000
Eräät ratahankkeet / kehärata	- 5 000 000
suurten kaupunkien joukkoliikennetuki	- 15 000 000
VR:n tariffien alentaminen	- 10 000 000
Yhteensä	- 173 000 000

Rahoitus

Windfall-voittojen verottaminen valtiolle, yhteensä	+ 220 000 000
---	---------------

KULTTUURIA JA LUOVUUTTA TUETAAN

Myönnettävien taiteilijaeläkkeiden määrää kasvatetaan (15 eläkettä)	-	230 000
Valtion museoiden perusnäyttelyistä poistetaan pääsymaksut	-	4 000 000
Museoviraston muuttokustannuksiin	-	900 000
Korjataan teattereiden ja orkestereiden henkilötyövuosivajetta		
Valtionosuus ja -avustus teattereiden ja orkestereiden käyttökustannuksiin (20 teatterille, 8 uuden mukaan ottamiselle, 7 orkesterille)	-	410 000
Korjataan museoiden henkilötyövuosivajetta (30 henkilötyövuotta)	-	340 000
Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten kunnossapito ja parantaminen	-	140 000
Rauhantyön edistäminen	-	135 000
Kulttuurilehtien tukeminen	-	121 000
Näyttämötaiteen harkinnanvarainen tuki lain ulkopuoliselle ns. vapaalle kentälle	-	920 000
Kasvatetaan jaettavien apurahojen määrää (30 apurahavuotta)	-	500 000
Kirjastojen perustamiskustannuksiin	-	1 200 000
Yhteensä	-	8 896 000
Rahoitus		
Tupakkaverot, yhteensä	+	26 000 000

VIHREITÄ VAIHTOEHTOJA VALTION TALOUSARVIOON 2007

TULOARVIOT

HARMAAN TALOUDEN VASTAISTEN TOIMIEN TEHOSTAMINEN

Sisäasiainministeriö ilmoitti kesäkuussa 2005, että harmaassa taloudessa ja talousrikoksissa liikkuu noin viisi miljardia euroa vuodessa ja että tästä koituu valtiolle verojen ja maksujen menetyksiä 2-2,5 miljardia euroa samassa ajassa. Kotimaiseen työpanokseen liittyvän harmaan talouden arvo yksin rakennuslalla on 700-800 miljoonaa euroa eli 10-11 prosenttia koko rakennustuotannon arvosta. Vero- ja sosiaalimaksujen menetykset ovat tästä noin 350 miljoonaa euroa vuodessa.

Tarvittavat harmaata taloutta ja talousrikollisuutta kuriin saattavat lainsäädäntötoimet ovat tiedossa: käännetty arvonlisäverojärjestelmä käyttöön, yritysten ennakkoperintärekisteriön korvaaminen rekisteröinnin reaaliaikaisella tarkistamisvelvollisuudella neljännesvuosittain, lähdeveron automaattinen perintä joukkovelkakirjalainoista, velvollisuus ilmoittaa verohallinnolle neljännesvuosittain luettelo alirakoitsijoista ja heidän palkansaajistaan, kaikkien työnantajien velvoittaminen ilmoittautumaan ennakkoperintärekisteriin, ulkomaalaisten vuokratyöntekijöiden palkkatulojen säätäminen veronalaisiksi oleskelun ensimmäisestä päivästä lukien, liiketoimintakieltojen valvonnan tehostaminen, kuittikaupan lopettaminen ja kaksoislaskutuksen lopettaminen Venäjän kaupassa.

Tehostettu toiminta tuottaa tuloksia: vuoden 2005 tammi-kesäkuussa saatiin valtiolle talousrikollisilta rahaa yhtä paljon kuin edellisen vuoden aikana yhteensä (noin 35 milj. euroa). Viemällä läpi em. lainsäädäntöuudistukset käytettäviksi vuonna 2006 voidaan arvioida saatavan valtiolle lisääntyneinä vero- ja maksutulokertyminä vähintään 200 000 000 euroa.

Momentille 11.01.01   200 000 000

VERONKEVENNYSTEN OSITTAINEN PERUUTTAMINEN

Hallitus esittää ansiotuloverotusta kevennettäväksi yhteensä 590 miljoonalla eurolla. Osa tästä kevennyksestä liittyy sairausvakuutusjärjestelmän muutoksen kompensointiin ja osa on inflaatiotarkistuksen aiheuttamaa. Näiltä osin vihreällä eduskuntaryhmällä ei ole huomauttamista veronkevennyksiin.

Hallituksen esittämä budjetti on kuitenkin alijäämäinen ja jo nyt on tiedossa, että kuntien talous kiristyy entisestään tulevana vuonna. Sen vuoksi Vihreä eduskuntaryhmä katsoo, että veronkevennysten toteuttaminen hallituksen esittämässä laajuudessa ei tässä vaiheessa ole tarkoituksenmukaista ja osa niistä tulisi peruuttaa. Sen vuoksi esitämme tuloverokertymän arvioidun tuoton lisäämistä 190 miljoonalla eurolla.

Momentille 11.01.01   190 000 000

ENERGIAYHTIÖIDEN PÄÄSTÖKAUPAN MYÖTÄ SAAMINEN WINDFALL-VOITTOJEN LEIKKAAMINEN

Windfall-voitoilla tarkoitetaan energiayhtiöiden ansiotta päästökaupan takia saamaa voittoa. Voitto kertyy siitä, että päästökauppa nostaa sähkön hintaa sähkömarkkinoilla huomattavasti tuotantokustannuksia enemmän. Ylimääräisiä voittoja kertyy erityisesti vesi- ja ydinvoiman tuottajille.

Windfall-voittojen maksajiksi joutuvat kaikki markkinoilta sähköä ostavat toimijat kohonneen sähkön hinnan kautta. Teollisuudessa maksamaan joutuu erityisesti ostosähkön varassa oleva metalliteollisuus. Asumiseen, kiinteistöihin ja maatalouteen kohdistuvat lisäkulut ovat jo 10 euron päästöoikeuden hinnalla laskettuina suunnilleen 150 miljoonaa euroa vuodessa.

Osa Windfall-voitoista palautuu valtiolle energiayritysten verotuksen kautta. Valtaosa voitoista päätyy kuitenkin poliittisten päätösten synnyttämänä ansiottomana tulonsiirtona kuluttajilta energiayhtiöille. Siksi on perusteltua pyrkiä järjestelmään, jossa voittoja syntyy mahdollisimman vähän ja suurempi osa voitoista palautuu valtiolle.

Windfall-voittojen verottamiseksi voitaisiin säätää erillisvero, joka pohjautuu energiayhtiöille kertyvän voiton suuruuden arviointiin. Vero koskisi vain voimaloita, joiden investointipäätös tehtiin ennen tietoa päästökaupasta. Sen ulkopuolelle jätettäisiin pienvoimalat ja metsähake, tuulivoima, pienvesivoima ja muut uudet uusiutuvat energianlähteet.

Windfall-verolla voitaisiin nykyisillä päästöoikeuksien hinnoilla tuottaa varovaisesti arvioidenkin 220 miljoonaa euroa vuodessa. Summassa on otettu huomioon veron peittoa koskevat rajoitukset ja se, että osa Windfall-voitoista palautuu valtiolle ilman erillistä veroakin.

Osa veron tuotosta tulisi kohdistaa takaisin energiasektorille kasvattamalla uusiutuvien energianlähteiden ja energiansäästön investointitukea, lisäämällä satsauksia energiateknologian tutkimukseen ja kehitykseen sekä lisäämällä tukea pientalojen lämmitysenergian kestäväen kehityksen mukaisiin muutosinvestointeihin.

Momentille 11.01.09

220 000 000

TUPAKKAVERON KOROTTAMINEN

Tupakointi on Suomessa sekä yleistä että vaarallista. Vuosittain noin 5000 ihmistä kuolee tupakoinnista johtuviin sairauksiin. Tupakoinnista seuraa ennenaikaisten kuolemien lisäksi monenlaisia terveysongelmia ja yleiskunnon heikkenemistä.

Inhimillisellä kärsimyksellä on myös taloudellinen ulottuvuus. Tupakoinnin vuoksi käytetään vuosittain 1,2 miljoonaa sairauspoissaolopäivää ja käydään 600 000 kertaa lääkärissä. Tupakkasairauksien hoito vaatii yli 220 000 sairaalahoitopäivää. Maailmanpankki on laskenut, että rikkaissa maissa kaikista terveydenhuollon kustannuksista 6-15 % johtuu tupakoinnista.

Tupakan verotuksen kiristämiseen on hyvät perustelut. Savukkeiden hinta suhteessa suomalaisten ostovoimaan on laskenut viidessä vuodessa 16 prosenttia. Tupakka on siis ihmisten näkö-kulmasta aiempaa halvempaa. Tätä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena. Tupakkaveron tavoitteena on vähentää tupakointia ja verotuksen taso vaikuttaa suoraan kulutukseen. Maailmanpankin laskelman mukaan kymmenen prosentin hinnankorotus vähentäisi tupakan

kulutusta neljällä prosentilla.

Suomi on ainoa EU-maa, joka ei ole muuttanut tupakkaverotustaan kymmeneen vuoteen. Esitämme, että tupakkaverolle tehdään seitsemän prosentin yleiskorotus. Tuoton lisäys perustuu arvioon, jossa korotuksen seurauksena tupakan kulutus alenee siinä mittakaavassa, kuin mitkä Maailmanpankin arviot ovat.

Momentille 11.08.01

26 000 000

ALKOHOLIVERON KOROTTAMINEN

Alkoholijuomien hinnalla on suora vaikutus kansanterveyteen. Väestön enemmistön osalta alkoholin hinnalla ei liene suurta merkitystä alkoholin kulutukseen, koska sitä rajoittavat jo nyt muut syyt. Eniten alkoholin hinta vaikuttaa niiden suurkuluttajien kulutukseen, jotka käyttävät jo nyt pääosan liikenevistä rahoistaan alkoholiin. Nuoret ovat toinen ryhmä, jonka alkoholin kulutukseen hinta merkittävästi vaikuttaa.

Viime vuosikymmenten aikana ovat miedot alkoholijuomat kasvattaneet yhä enemmän suosiotaan. Sen sijaan väkevien alkoholijuomien eli ns. viinujen kulutuksen suhteellinen osuus oli ennen alkoholiverouudistusta 1980-luvulta asti ollut koko ajan laskussa. Vuonna 2004 toteutetun veroalennuksen seurauksena alkoholin hinta on alin viinoissa, minkä seurauksena viinujen kulutus nousi enemmän kuin viinien kulutus. Välittömästi alkoholiveron alennuksen jälkeen viinujen myynti nousi 20 prosenttia. Vaikka kasvu on nyt taittunut tai kesän aikana lähes pysähtynyt, liike väärään suuntaan on tapahtunut ja se on kansanterveyden kannalta vakava asia. Alkoholiveron alennus teki Suomesta taas viinamaan.

Alkoholin lisääntyneen kulutuksen vaikutukset ovat olleet odotetun mukaisia. Alkoholinkäytön kasvu on kärjistynyt etenkin suurkuluttajien kohdalla. Uudistuksen sosiaali- ja terveystieteellisistä vaikutuksista ei ole vielä tilastoitua tietoa, mutta suurkuluttajien entistä kovemman alkoholinkulutuksen seuraukset ovat ennakoita arvioitavissa. Alkoholismille on tyypillistä lähes täydellisen käytön hallinnan puutteen vuoksi, että alkoholistin juomaputki katkeaa vasta varojen loppumiseen. Pidentyneet ryppyputket tarkoittavat mm. pidempiä ja vaikeampia katkaisuhoidoja, lisääntyviä alkoholipsykooseja ja epileptisiä kohtauksia sekä somaattisia komplikaatioita, kuten infektioita, vammoja, maksavaurioita ja haimatulehduksia. Alkoholin suurkulutuksen lisääntyminen vaikuttaa myös naiseen ja lapsiin kohdistuvaan perheväkivaltaan ja huostaanottoihin.

Surullista kyllä alkoholiveron alennuksella on ollut selvä vaikutus myös nuorten alkoholinkäyttöön. Stakesin koululaiskyselyn mukaan nuoret ovat ruvenneet juomaan kerralla suurempia määriä alkoholia ja kulutus on siirtynyt väkevämpiin juomiin. Tämä ei ole kestävä tilanne.

Tehokasta alkoholinkäyttöön ja kansanterveyteen vaikuttavaa alkoholipoliitikkaa saadaan alkoholin hintaa ja saatavuutta sääntelemällä. Tämän vuoksi Vihreä eduskuntaryhmä esittää väkevien alkoholijuomien veron kiristämistä niin, että uudistuksen jälkeen veroa perittäisiin 50,46 senttiä senttilitralla etyylialkoholia. Tämä tarkoittaisi, että väkevien alkoholijuomien vero palaisi vuoden 2004 uudistusta edeltäneelle tasolle. Muun alkoholiverotuksen pysyessä ennallaan uudistus tarkoittaa palaamista pitkäaikaiseen suomalaisen politiikkaan, jossa mietoja alkoholijuomia suositetaan väkevien alkoholijuomien kustannuksella.

Momentille 11.08.04

150 000 000

JÄTEVERON KOROTTAMINEN

Jäteveroa peritään eräin poikkeuksin kaikenlaisesta yleiselle kaatopaikalle toimitettavasta jätteestä. Veron piiriin kuuluu n kaksi miljoonaa tonnia yleiselle kaatopaikalle toimitettavaa jätettä. Vero ei kuitenkaan koske yksityisille kaatopaikoille eli teollisuuden ja muun tuotantotoiminnan omille kaatopaikoille toimitettavaa jätettä, jota kertyi vuonna 2003 noin 6,7 miljoonaa jätetonnia.

Jäteveron taso on Suomessa olennaisesti alhaisempi kuin monissa Pohjoismaissa, vain 30 euroa yleiselle kaatopaikalle toimitetulta jätetonnilta. Esimerkiksi Norjassa jätevero on 39,4 euroa ja Tanskassa 50,2 euroa kaatopaikalle toimitetusta jätetonnista. Useassa Euroopan maassa jätevero on lisäksi korkeampi, jos kaatopaikalle tuodaan hyödyntämiskelpoista jätettä.

Jätteen synnyn ehkäisyyn ja toisaalta hyötykäyttöön ja kierrätykseen voidaan vaikuttaa hallinnollisilla ja taloudellisilla keinoilla. Ohjaukeinoja on kuitenkin vahvistettava, jotta valtakunnallisessa jätesuunnitelmassa sovitut kierrätys- ja jätteiden määrän vähentämistavoitteet sekä kansallisen ilmasto-ohjelman mukaiset päästövähennystavoitteet saavutettaisiin.

Käsitellessään valtioneuvoston selontekoa kansallisesta ilmastostrategiasta eduskunta katsoikin, että jäteveroa tulisi nostaa ja se tulisi asteittain ulottaa koskemaan teollisuuden kaatopaikkoja. Teollisuuden kaatopaikkojen saaminen veron piiriin vähentäisi myös kaatopaikoille vietyjen biohajoavien jätteiden määrää nykyisestä. Biohajoavat jätteet tulisi saada kokonaan pois kaatopaikoilta, koska niistä kaatopaikoilla muodostuva metaani on noin 20 kertaa voimakkaampi kasvihuonekaasu kuin hiilidioksidi.

Esitämme, että jätevero nostettaisiin 40 euroon jätetonnilta. Tämä lisäisi verotuloja veron keräystavasta riippuen 15 miljoonalla eurolla ensi vuonna. Samalla esitämme, että jätevero laajennetaan koskemaan myös yksityisiä kaatopaikkoja. Yksityisille kaatopaikoille toimitettavan jätteen veroksi esitämme 20:tä euroa jätetonnilta, jolloin yksityisille kaatopaikoille kertyvästä jätteestä voidaan arvioida saatavaksi ensi vuonna verotuloina 120 miljoonaa euroa.

Momentille 11.10.08

135 000 000

TULOARVIOIDEN MUUTOKSET YHTEENSÄ

+ 921 000 000

MÄÄRÄRAHAT

KEHITYSYHTEISTYÖMÄÄRÄRAHOJEN KOROTTAMINEN

Suomen kehityspolitiikan keskeisin päämäärä on köyhyden vähentäminen. Kuusi vuotta sitten laadituissa vuosituhattavoiteissa valtiot sitoutuivat puolittamaan alle yhdellä dollarilla elävien ja nälkää näkevien ihmisten määrän. Valitettavasti tavoitteessa ei ole edetty toivotulla tavalla. Jos nykyinen kehitys jatkuu, vuoteen 2015 mennessä yli 150 miljoonaa ihmistä on kuollut nälkään vuosituhattavoitteiden julistamisen jälkeen.

Vuosituhattavoitteiden saavuttaminen vaatii valtioilta yhteistyötä. Suuri osa vastuusta on asetettu kehitysmaille itselleen. Teollistuneiden maiden vastuu kehityksestä on ennen muuta vastuuta kehitysrahoituksen turvaamisesta, ja tästä Suomi on lipeämässä. Suomen kehitysyhteistyötä tutkinut OECD:n kehitysapukomitea DAC suosittelee selkeän suunnitelman vahvistamista sille, miten Suomi aikoo saavuttaa 0,7 prosentin tason kehitysyhteistyömäärärahoissa.

Suomalaiset suhtautuvat myönteisesti kehitysyhteistyöhön. Kesäkuussa 2006 julkaistun mielipidemittauksen mukaan 86 prosenttia suomalaisista pitää kehitysyhteistyötä tärkeänä. Myös kehitysyhteistyömäärärahojen korottamista tuetaan: kaksi kolmesta suomalaisesta kannattaa avun nostamista vähintään 0,5 prosenttiin BKT:sta.

Suomi on sitoutunut nostamaan kehitysyhteistyömäärärahojen tason 0,7 prosenttiin BKT:sta vuoteen 2010 mennessä. Tavoitteen saavuttaminen vaatii pitkäjänteistä työtä ja kehitysyhteistyömäärärahojen tasaista kasvattamista. Hallituksen esittämä 746,1 miljoonan euron taso vuodelle 2007 tarkoittaa arviolta 0,43 prosenttia BKT:sta. Tämä luku on selvästi alhaisempi kuin mitä tavoitteen saavuttaminen ja Harri Holkerin työryhmän laatima aikataulu edellyttäisivät.

Jotta Suomi kantaisi vastuunsa vuosituhattavoitteiden toteuttamisesta ja kehitysyhteistyömäärärahojen 0,7 prosentin taso BKT:sta voitaisiin saavuttaa vuonna 2010, Vihreä eduskuntaryhmä esittää varsinaiseen kehitysyhteistyöhön 104 miljoonan euron lisäystä, mikä nostaisi Suomen kehitysyhteistyömäärärahojen kokonaistason 0,49 prosenttiin BKT:sta.

Momentti 24.30.66

104 000 000

POHJOISEN ULOTTUVUUDEN YMPÄRISTÖHANKKEIDEN TUKEMINEN

Lähialueyhteistyöhön käytettyjen määrärahojen tasoa on viime vuosina pikku hiljaa hilattu alaspäin. Ensi vuoden talousarviossa momentille esitetään 22,5 miljoonaa euroa, jonka käyttö jakautuu lukuisiin pieniin hankkeisiin. Lähialueyhteistyömomentilta rahoitetaan myös pohjoisen ulottuvuuden ympäristöhankkeita, joista suuri osa on kumppanuushankkeita. Pohjoisen ulottuvuuden ympäristö-kumppanuushankkeina on jo toteutettu lukuisia projekteja ja suuria kokonaisuuksia odottaa rahoitusta, niiden joukossa Laatokan puhdistaminen 500 miljoonalla eurolla.

Pohjoisen ulottuvuuden ympäristökumppanuudessa on Pohjoismaiden investointipankin (NIB) johdolla kehitetty ainutlaatuinen, toimiva kansainvälinen rahoitusmalli. Pietarin lounaisen

jäteveden-puhdistamon rakennushankkeeseen koottiin EU:n, Suomen, Ruotsin avustukset sekä kansainvälisten rahoituslaitosten (NIB, Euroopan investointipankki EIB, Euroopan jälleerakennuspankki EBRD) lainoitus. Myös Pietarin Krasnyi Bor -ongelmajätelaitos on yhteistyöstä hyvä esimerkki. Sitä koskevaa yhteistyötä on rahoitettu niin kahdenvälisin Suomen lähialuevaroin kuin Tacis-raja-alueohjelmastakin.

Lähialueyhteistyömomentin selvitysosassa todetaan, että "osana lähialueyhteistyötä edistetään monenvälisen rahoituksen hyödyntämistä erityisesti Luoteis-Venäjällä. Kansainvälisten rahoituslaitosten kautta voidaan kanavoida tukea hankkeille, jotka Luoteis-Venäjän ohella vaikuttavat myös laajemmin Venäjällä tai muissa Suomen lähialuestrategian yhteistyömaissa silloin kun se on poliittisista tai taloudellista syistä tarkoituksenmukaista. Yhteisrahoitushankkeiden lisäksi lähialueyhteistyön rahoitusta suunnataan teknisen avun rahastoihin ja asiantuntijatoimintaan kansainvälisissä rahoitus-laitoksissa. Hallitusohjelman mukaisesti osallistutaan Itämeren suojeluun Luoteis-Venäjän, erityisesti Pietarin jätevesihuollon kehittämishankkeilla."

Tuoreimmat selvitykset ovat vahvistaneet, että Itämeren suojelu tarvitsee entisestään tehostettuja toimenpiteitä. Avainasemaan ovat nousseet Pietarin kaupungin jätevedet, joiden puhdistamisessa seuraava suuri, välttämätön hanke on pohjoinen jätevedenpuhdistamo. Suomen osuus Pietarin äskettäin vihityn lounaisen jäteveden puhdistamon 190 miljoonan euron kustannuksista oli 11,3 miljoonaa euroa. Pienellä panostuksella saatiin aikaan merkittävä parannus Itämeren tilaan. Suomen tulee oman ja koko Itämeren alueen edun nimissä edistää myös Pietarin pohjoisen jätevedenpuhdistamon rakentamishanketta kiirehdytyssä aikataulussa ja varautua hankkeen läpiviemiseen myös taloudellisesti.

Edellä mainitun perusteella esitämme, että lähialueyhteistyömomentille lisätään 10 miljoonaa euroa kohdennettavaksi erityisesti pohjoisen ulottuvuuden ympäristöhankkeisiin.

Momentille 24.40.66

10 000 000

MÄÄRÄRAHAN OSOITTAMINEN CRISES MANAGEMENT RY:N TOIMINTAAN

Crisis Management Initiative ry (CMI) on suomalainen hallituksista riippumaton toimija, joka osaltaan vastaa uuden ajan turvallisuushaasteisiin. CMI:n tavoitteena on kansainvälisen yhteisön kriisinhallintakyvyn tehostaminen sekä ratkaisujen etsiminen globaaleihin ongelmiin eri toimijoiden yhteistyön avulla. CMI:n vahvuus on sen laaja kumppanuusverkosto poliittisten päättäjien, kansainvälisten järjestöjen, kansalaisjärjestöjen, tutkimuslaitosten ja yritysten kanssa. Innovatiivista, laaja-pohjaista ja päämäärätietoista yhteistyötä turvallisuus- ja kehitysongelmien ratkaisemiseksi tarvitaan, koska tavanomaiset kansainväliset mekanismit eivät pysty ratkaisemaan globalisaation, konfliktien ja heikkojen ja hajonneiden valtioiden aiheuttamia ongelmia.

Presidentti Ahtisaaren vuonna 2000 perustama CMI on suomalaisessa kansalaisjärjes tökentässä uudenlainen toimija, joka yhdistää tutkimuksen sekä toiminnan ja vaikuttamisen kansainvälisissä verkostoissa. CMI tarjoaa asiantuntijapalveluita voittoa tavoittelemattomasti suomalaisille viranomaisille ja muille toimijoille, joista hyvänä esimerkkinä voidaan mainita mm. Suomen ja Tansanian ulkoasiainhallintojen käynnistämä Helsinki-prosessi, jonka sihteeristönä CMI toimii, sekä yhteistyö siviilikriisinhallinnan kehittämiseksi.

CMI on voittoa tavoittelematon yhdistys, joka saa pääasiassa korvamerkittyä rahoitusta ja projekti-rahoitusta toimintaansa kansainvälisiltä säätiöiltä, järjestöiltä, tutkimuslaitoksilta, hallituksilta ja joiltakin yrityksiltä. CMI ei harjoita liiketoimintaa. Vaikka yhdistyksen toiminta on laajentunut ja syventynyt, on sen rahoituksesta suuri osa sidoksissa edelleen presidentti Ahtisaaren henkilöön. Yhdistyksen nykyinen rahoitusrakenne johtaa siihen, että osaamis pääoma suuntautuu liiaksi kansainvälisten rahoittajajärjestöjen työn kehittämiseen ja edistämiseen. Tämä heikentää osaltaan yhdistyksen mahdollisuutta paneutua omien tavoitteittensa kannalta keskeisiin hankkeisiin.

CMI on tehnyt vakuuttavaa työtä Acehin rauhanprosessissa ja työ jatkuu edelleen. Vaikuttavuutensa, merkittävyytensä ja kansainvälisen näkyvyytensä vuoksi CMI:n tekemä työ voidaan rinnastaa jo pitempään toimineiden kansalaisjärjestöjen työhön, jolle on valtion budjetissa varattu tietty perusrahoitus. CMI:n toiminnan vakiinnuttamisen ja syventämisen edellytyksenä on tarvittavan perusrahoituksen turvaaminen.

Momentille 24.99.50

500 000

VANKEINHOIDON RAHOITUS

Vankimäärä jatkoi edelleen kasvuaan vuonna 2005. Päivän keskivankiluku oli viime vuonna 3 888 eli tuhat (40%) suurempi kuin vuosituhaten alussa. Vuodessa vankiluku kasvoi 300 vangilla.

Vankeinhoitolaitoksen toimintakyky ei enää vuosiin ole pystynyt vastaamaan vankiluvun vuosia jatkuneen kasvun aiheuttamiin paineisiin. Valvontahenkilökunnan mitoitus ei nykyisin vastaa toiminnallisia eikä laitosturvallisuuden edellyttämiä tarpeita. Henkilöstöpulan vuoksi toimintoja perutaan tai ne pyritään hoitamaan tinkimällä tauoista ja hoidattamalla yhdellä henkilöllä useaa työpistettä. Vartijavajauksen vuoksi valvonta vankien työpaikoilla jää työnjohtohenkilöstön hoidettavaksi tai, jos työryhmä toimii vartijajohtoisena, työryhmän vangit jäävät lukituiksi selliin koko päiväksi.

Henkilökunnan määrä ei vastaa nykyisestä vankimäärästä johtuvia toiminnallisia tai turvallisuustarpeita. Kun toimintoja joudutaan peruuttamaan päivittäin ja useita työpisteitä joudutaan hoitamaan yhden henkilön varassa, ilmapiiri kiristyy asunto-osastoilla. Vangit kokevat, ettei heidän asioitaan haluta hoitaa tai että niihin suhtaudutaan välinpitämättömästi. Jatkuva työskentely psyykkisesti sairaiden ja vaikeasti käsiteltävien vankien kanssa lisää työn raskautta. Henkilökunnan vähäisyys näkyy myös vankien välisen väkivallan kasvuna.

Henkilökunta joutuu toimimaan jaksamisensa ääri rajoilla. Työmotivaatio kärsii, koska oman työn hoitaminen jää usein pinnalliseksi ja vain välttämättömistä tehtävistä suoriutumiseksi. Tällainen tehtävien hoito taas johtaa siihen, että lainsäädännössä asetetut tavoitteet jäävät toteutumatta.

Rangaistusten täytäntöönpanolain mukaan vangille on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä sellaista hänen taipumuksiaan vastaavaa työtä tai muuta toimintaa, joka on omiaan ylläpitämään tai kehittämään ammattitaitoa tai muuten edistämään hänen mahdollisuuksiaan tulla toimeen yhteis-kunnassa. Vanki puolestaan on rangaistusajan aikana velvollinen tekemään varsinaisena työaikana työtä tai osallistumaan koulutukseen taikka muuhun rangaistuslaitoksen järjestämään tai hyväksyttävään toimintaan, jollei häntä esim. terveydentilansa vuoksi voida

kokonaan tai osittain vapauttaa siitä.

Vankien määrän kasvaessa toimintaan päivittäin osallistuvien osuus on vähentynyt. Vuonna 2004 vangeista keskimäärin 58 % osallistui päivittäin toimintoihin. Työssä käyvien vankien osuus pysyi lähes samana kuin edellisvuonna. Työssä kävi päivittäin keskimäärin 1 450 vankia eli 41 % päivittäisestä vankiluvusta. Vuoden aikana opiskeli yhteensä 1 665 vankia.

Kun päivittäin toiminnoissa olevien vankien osuus on 58 prosenttia arvioidusta vankien kokonais-määrästä, merkitsee tämä sitä, että keskimäärin 1 430 vankia ei ole mukana toiminnoissa vaan pää-osan päivästä sellissä. Muutos muutaman vuoden takaiseen tilanteeseen, jolloin aktiiviprosentti oli lähellä 70:tä, on huomattava.

Vankeinhoitolaitoksen toiminnat ja henkilökunnan työn sisällöt muuttuivat 1990-luvulla vankiluvun laskun myötä. Tähän vaikutti mm. päihdeongelmien kasvu, jota varten tarvittiin uusia toimintamalleja. Perustettiin erilaisia päihdeettömiä osastoja ja otettiin käyttöön ohjelmia, joissa vanki sitoutuu päihdeettömyyteen. Toimintaohjelmilla pyritään vaikuttamaan vangin selviytymismahdollisuuksien parantamiseen. Ohjelmien ohjaamiseen on koulutettu vankeinhoiton henkilöstöä, myös vartijoita.

Toimintaohjelmien varjopuolena on se, että ylikuormitettu henkilöstö kokee erilaisiin ohjelmiin osallistumisen tai niiden johtamisen vaikeaksi ja osin mahdottomaksi, koska perustehtävään ei yleensä saada toista henkilöä.

Lain mukaan vankiloiden terveydenhuolto on järjestettävä siten, että vangilla on muun väestön kanssa yhdenvertainen mahdollisuus terveytensä edistämiseen, sairauksien ehkäisyyn ja riittäviin terveydenhuollon palveluihin. Vangin terveydelle ei saa aiheutua haittaa vankilassa olosta. Vankilassa pyritään myös terveydenhuollon keinoin edistämään vangin selviytymistä vapaudessa. Laki potilaan asemasta ja oikeuksista koskee myös vankipotilaita.

Vankiloissa on entistä enemmän sairaanhoitoa tarvitsevia vankeja. Sekä ulkopuolisesta sairaanhoidosta aiheutuneet menot että lääkemenot ovat viime aikoina kasvaneet kymmenien prosenttien vuosivauhtia. Vankiloihin näkyy kerääntyvän yhä enemmän erittäin vaikeahoitaisia ja vakavasti sairaita potilaita, joilla on sekä krooninen psykiatrinen sairaus että henkeä uhkaavia päihdevieroitusoireita. Lisäksi on ilmeistä, että syrjäytyneisyyteen liittyvät vakavat terveysongelmat lankeavat enenevässä määrin vankeinhoiton terveydenhuollon hoidettaviksi.

Vankien terveydenhuolto on kriisiytynyt. Vankiloihin ei enää tahdota saada vakainaisia lääkäreitä. Kaikki vankien terveydenhuollon kustannukset maksaa vankila. Vankeinhoitolaitos ei juuri voi itse vaikuttaa kustannusten kehittymiseen: sairaat ja hoidon tarpeessa olevat vangit on hoidettava rangaistuksen täytäntöönpanon aikana.

Terveydenhoidon menot kasvavat siten vankeinhoitolaitoksesta riippumattomista syistä hallitsemattomasti. Mikäli niihin ei osoiteta riittävää rahoitusta, ne osaltaan syövät vankeinhoiton toiminta-menoja ja kaventavat toiminta-aluetta.

Lokakuun alusta voimaan tulevan uuden vankeuslain toimeenpano tulee tämän hetken tietojen mukaan tosiasiallisesti monilta osin lykkäytymään määrärahapuutteiden vuoksi. Asiasta puhutaan kauniisti, että laki tulee ns. asteittain voimaan vaikka lakin mukaan lain pitäisi kokonaisuudessaan tulla voimaan 1.10.2006.

TUOMIOISTUINTEN TOIMINTAMÄÄRÄRAHOJEN KOROTTAMINEN

Hallituksenesityksessä Valtiontalousarvioksi vuodelle 2007 sisältyy oikeusministeriön ennen budjettiriihtä neuvottelema 1,5 miljoonan euron määrärahalisäys, joka kohdentuu pääasiallisesti Mark-kinaoikeuteen ja Vakuutus-oikeuteen, hallinto-oikeuksiin sekä talousrikossyyttäjiin. Resurssilisäykset suuntautuvat kuitenkin vain kaikkein kestäättömimmässä tilanteessa oleville tuomioistuimille. Myös yleisten tuomioistuinten tilanne on resurssipulan takia muuttumassa kestäättömäksi.

Tuomioistuinlaitoksen pääosa muodostuu yleisistä tuomioistuimista. Niiden tilanteen parantaminen vaatii myös selvästi suurempia resurssipanostuksia kuin nyt tuomioistuimille ollaan saamassa.

Valtion tulisi pyrkiä tuomioistuinlaitoksen resurssipulan korjaamiseen seuraavan kolmen vuoden aikana. Ensimmäisenä vuonna määrärahoja tulisi kohdentaa erityisesti yleisiin tuomioistuimiin, hallinto-oikeuksiin ja Markkinaoikeuteen.

Vuodelle 2007 yleisiin tuomioistuimiin tulisi kohdentaa määrärahat uusiin tuomarini- ja esittelijän-virkoihin. Lisäksi viime vuosina vähennettyjä notaarinvirkoja tuomioistuimissa tulisi lisätä ja tuomioistuinharjoittelua kehittää tuomioistuinlaitoksen tulevaisuuden henkilöstön takaamiseksi.

Markkinaoikeuden tehtävät tulevat lisääntymään valtion ja kuntien ulkoistaessa palveluitaan ja hankintalain astuessa voimaan 2007. Jotta käsittelyajat niin hallinto-oikeuksissa kuin markkinaoikeudessa eivät pitenisi entisestään, ja jotta niitä saataisiin kohtuullistettua, tulisi hallinto-oikeuksiin lisätä 5 tuomarinvirkaa ja 5 esittelijänvirkaa sekä markkinaoikeuteen 2 tuomarin ja 2 esittelijänvirkaa.

Oikeuslaitoksen jutturuuhkan purkamiseksi tuomioistuinten määrärahoja tulee lisätä vastaavasti myös valtion talousarvioissa vuosille 2008 ja 2009.

Momentille 25.10.23

4 800 000

KRIMINAALIHUOLTOLAITOKSEN TOIMINTAMÄÄRÄRAHOJEN KOROTTAMINEN

Kriminaalihuoltolaitoksen resurssit on parannettava, jotta se pystyy paremmin tukemaan vankien vankilan jälkeisen elämän hallintaa. Vankiloista vapautuu vuosittain noin 7 000 vankia, joiden sosiaalinen asema on huono ja tuen tarve suuri. Joka toinen vanki vapautuu asunnottomaksi, kaksi kolmesta on eri tavoin päihdeongelmaisia ja yli puolella on todettu vakavia mielenterveysongelmia. Vankiloissa on kuntoutusohjelmia, mutta tuki ei kuitenkaan jatku enää vapaudessa ja näin kuntoutuksessa saatu hyöty voi valua hukkaan. Kriminaalihuoltolaitoksen toimintamäärärahoja pitäisi korottaa yhdellä miljoonalla eurolla.

Momentille 25.50.21

1 000 000

SIVIILIKRIISINHALLINNAN MÄÄRÄRAHOJEN KOROTTAMINEN

Suomi on ollut aktiivinen Euroopan unionin kriisinhallintaulottuvuuden – niin sotilaallisen kuin siviilikriisinhallinnankin – kehittämässä. Konfliktien hoitaminen edellyttää nykyään entistä nopeampaa toimintakykyä ja –tapaa myös siviilikriisinhallinnassa ja kriisinhallinnan onnistuminen kokonaisuudessaan tarvitsee toimivaa siviili-sotilasyhteistyötä.

Suomi on mukana Euroopan unionin kriisinhallinnan nopean toiminnan siviilivalmiusryhmien (CRT – Civilian Response Team) toimintavalmiuksien kehittämässä. Nopean toiminnan siviilivalmius kattaa kaikki siviilikriisinhallinnan toimialueet. Siviilivalmiusryhmien toiminta-ajatuksena on esimerkiksi tukea kriisitilanteen varhaisvaiheen arvioinnissa ja Euroopan turvallisuus- ja puolustuspolitiikan alaan kuuluvien siviilioperaatioiden perustamisessa sekä tarvittaessa avustaa tilapäisesti EU:n erityisedustajaa tai käynnissä olevaa siviilikriisinhallintaoperaatiota.

Siviilikriisinhallinta on talousarviossa edelleen aliresursoitua, vaikka määrärahoja on hieman lisätty. Lisäys on riittämätön Suomen osuuden täyttämiseen CRT-toimintaan osallistumisesta, sillä valtaosa rahoituksesta kuluu Kuopioon perustettavan kriisinhallintakeskuksen (CMC Finland) kuluihin. Toimintakyvyn takaamiseksi talousarviossa on huomioitava erikseen nopean toiminnan siviilivalmiusryhmien riittävä resursointi.

Momentille 26.01.21

1 000 000

KUNTIEN PALVELUTUOTANNON TURVAAMINEN

Suomi on hyvinvointiyhteiskunta, joka tarjoaa maksuttoman koulutuksen, kohtalaisen sosiaaliturvan ja yhteiskunnan pääosin rahoittaman terveydenhuollon. Hyvinvointivaltio tarkoittaa Suomessa oikeasti hyvinvointikuntaa, sillä kunnat vastaavat pääosin peruspalveluiden järjestämisestä. Palvelut rahoitetaan osittain kunnan omilla verotuloilla ja osittain valtionosuuksilla. Valtiovalta kuitenkin päättää sekä lakisääteisistä palveluista että kuntien käytössä olevista rahoista. Tästä seuraa rakenteellinen ristiriita palvelujen ja niiden rahoituksen välillä. Jos kuntien talous jää plussalle, valtiovalta ulosmittaa ylijäämän löysät pois -periaatteella. Tästä seuraa, että kuntien ei kannata tarjota piiruaakaan parempia palveluita kuin minimitaso. Vastuu palveluista hämärtyy: kunnat vierittävät vastuuta valtiovalle ja valtiovalta kunnille.

Tämänhetkinen tilanne osoittaa, kuinka huomattavasti kustannukset alimitoitetaan silloin, kun kunnille annetaan tehtäviä ja ohjeistusta. Kuntatalouden heikoista näkymistä huolimatta kuntien velvoitteet edelleen lisääntyvät. Terveydenhuollon menojen kovassa kasvussa näkyy mm. hammashuollon laajennus ja ns. hoitotakuu. Silloin kun vaaditaan menokuria, järjestelmän pitää olla sellainen, että menokurin hallinta on kunnan päättäjien vallassa. Siksi on positiivista, että hallitus päätti aikaistaa vuodella 185 miljoonan euron ns. pakkolainan takaisinmaksatusta kunnille.

Palveluiden nykymuotoinen rahoitusjärjestelmä on tulossa tiensä päähän. Perustuslain takaama kunnallinen itsehallinto on nykyisellään pelkkä kirjain. Valtion on annettava kunnille mahdollisuudet parempien palveluiden järjestämiseen.

Suomessa on ryhdyttävä palveluelvytykseen. Veronalennukset eivät rahoita itseään eikä niiden työllistävästä vaikutuksesta ole riittävää näyttöä. Kunnille on suunnattava ylimääräistä valtion tukea, johon liitetään sopimus lisärahan käyttämisestä henkilökunnan lisäämiseen.

Julkisten palveluiden tuottamiseen suunnatut varat työllistävät ja elvyttävät kotimaista kysyntää. Opettajien, kouluavustajien, sairaanhoitajien ja vanhustenhuollon henkilökunnan lisääminen parantaa työllisyyttä, kunnallisten palveluiden laatua, työn paljouteen uupuvan henkilökunnan tilannetta ja pätikätyöläisten elämää. Palveluelvytys lisäksi kokonaiskysyntää samalla tavoin kuin veroale, mutta parantaisi samalla kunnallisia palveluja ja ennen kaikkea naisten työllisyyttä. Sen sijaan, että kuntien annetaan nyt velkaantua, olisi järkevämpää, että valtio velkaantuu.

Momentille 26.97.31

200 000 000

PUOLUSTUSMÄÄRÄRAHOJEN LEIKKAAMINEN

Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut. Uudet uhkat, kuten terrorismi, ympäristökatastrofit tai tarttuvat taudit liittyvät sisäiseen turvallisuuteen. Ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden voimavarat tulisikin tulevaisuudessa paremmin sovittaa yhteen. Koska aseellisen hyökkäyksen uhka tällä hetkellä on erittäin pieni, on perusteltua vähentää varusmiesten koulutusta siten, että asevelvollisuus yhä suuremmissa määrin on valikoivaa. Tähän suuntaan ollaan jo menossa, kun asevelvollisuudesta saa nykyään helpommin vapautuksen ja iäkkäämpiä poistetaan reservistä. Tämän tulee näkyä myös puolustusmäärärahana, pienentyneenä koulutustarpeena ja tämän vuoksi ehdotamme, että puolustusmäärärahoja leikataan asevelvollisten koulutusten osalta vastaamaan Suomen turvallisuusympäristön muutoksia.

Momentille 27.10.21

39 000 000

YLIOPISTOJEN PERUSOPETUKSEN MÄÄRÄRAHOJEN LISÄÄMINEN

Yliopistoille ohjattu julkinen rahoitus on viime vuosina käytetty yliopistojen laajentamiseen, ei niiden tason nostamiseen. Vuosina 1992-2004 opiskelijoiden määrä kasvoi 43 %, valmistuneiden maisterien määrä 44 % ja tohtorien määrä 165 %.

Opiskelijamäärien kasvusta huolimatta opetushenkilökunnan määrää ei ole kasvatettu. Nykyiset tehostamispaineet uhkaavat päinvastoin vähentää yliopistojen henkilöstöä merkittävästi. Vaikka Suomessa puhutaan tutkimuksen laadusta enemmän kuin koskaan ennen, panostetaan yliopistojen rahoituksessa vain määrän, ei laadun kasvattamiseen.

Nykyisen kaltainen yliopistojen rahoitusmalli ajaa yliopistoja ensi sijassa haalimaan paljon tutkintoja. Tuloksena on, että perusopetus on kärsinyt resurssipulan vuoksi. Tämä perusopetuksen resurssi-pula näkyy massaluentoina, kirjatentteinä ja paljon puhutun henkilökohtaisen palautteen ja ohjauksen puutteena. Puutteet opetuksessa viivästyttävät valmistumista turhaan.

Opettajien liian pieni määrä suhteessa opiskelijoihin laskee opetuksen tasoa. Samaan aikaan uusia tutkimusaloja syntyy, tutkimuslaitteet kallistuvat ja kansainvälisissä tapahtumissa on oltava mukana. Resursseja tulee nyt kohdentaa perusopetuksen laadun parantamiseen. Momentille ehdotetaan lisättäväksi 50 000 000 euroa kohdennettavaksi yliopistojen perusopetukseen.

Momentille 29.10.21

50 000 000

PERUSOPETUKSEN JA TOISEN ASTEEN OPETUKSEN LAADUN PARANTAMINEN

Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy on yksi koulutuksen tärkeä tehtävä. Koulutuksellinen syrjäytyminen on ongelma sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Suomessa on huolestuttavan paljon nuoria, jotka syrjäytyvät koulutusjärjestelmästä. Vuosittain 300 oppilasta jää ilman peruskoulun päästötodistusta, 3400 nuorta jättää aloittamatta toisen asteen koulutuksen.

Koulutuksesta tapahtuvan syrjäytymisen ehkäisemisessä keskeistä on panostaa peruskouluopetuksen laatuun, opinto-ohjaukseen ja jatko-opintojen ulkopuolelle syystä tai toisesta jäävien tai jättäytyvien nuorten ohjaukseen ja motivointiin.

Kunnilla olisi oltava riittävästi resursseja esimerkiksi perusopetuksen ryhmäkokojen pienentämiseen, tukiopetukseen, oppilashuoltoon. Toisella asteella resursseja kaivataan lukio-opetuksen laadun parantamiseen, riittävän opintojen ohjauksen takaamiseen sekä ammatillisen toisen asteen lähiopetustuntien määrän riittävyuden varmistamiseen.

Hallitusohjelmaan on kirjattu, että ikäluokkien pienentyessä vapautuvat voimavarat käytetään koulutuksen vahvistamiseen. Hallitus ei ole kuitenkaan noudattanut tavoitettaan. Talousarvioesityksessä yleissivistävän koulutuksen määrärahoja leikataan ja leikkauksia perustellaan ikäluokkien pienenemisellä. Leikattu summa tulee palauttaa ja käyttää hallitusohjelman mukaisesti perusopetuksen laadun parantamiseen.

Momentille 29.40.30

32 000 000

OPINTORAHAN KOROTTAMINEN

Korkeakouluopiskelijoiden opintorahaa ei ole korotettu 14 vuoteen, eikä toisen asteen opiskelijoiden opintorahaa sitäkään 12 vuoteen. Opintotuki on jäänyt jälkeen elinkustannusten kehityksestä, eikä se riitä kattamaan elämisen kustannuksia. Korkeakouluopiskelijan opintorahan ostovoima vuonna 1992 vastaa nykyrahassa mitattuna 315 euroa. Jos opintorahaa olisi korotettu ansiotasoindeksin mukaisesti, sen määrän olisi pitänyt vuonna 2004 olla 389 euroa. Mikäli opintorahaan olisi sovellettu eläkkeisiin käytettävää taitettua indeksiä, pitäisi määrän olla noin 359 euroa.

Kolme neljästä opiskelijasta elää köyhyysrajan alapuolella. Pienituloisuus vaikuttaa hyvinvointiin: joka neljännellä opiskelijalla on mielenterveysongelmia. Yleisin mielenterveysongelma on jatkuvan ylläsituksen kokeminen. Opiskelijoiden hyvinvointi opiskeluaikana tulee turvata, myös taloudellisesti. Kohtuullisen tasoilla opintososiaalisilla etuuksilla on myös suotuisa vaikutus opintosuorituksiin, opiskeluajan keston ja työelämään sijoittumiseen.

Vihreä eduskuntaryhmä esittää, että kaikkien opiskelijoiden opintorahaa korotetaan 15 prosentilla. Korotus koskee sekä korkeakouluissa että muissa oppilaitoksissa opiskelevia, ja se ulottuu niin vanhempien kanssa kuin itsenäisestikin asuviin opiskelijoihin

Momentille 29.70.55

67 000 000

KULTTUURIPAKETTI

TAITEILIJAELÄKKEIDEN MÄÄRÄN KASVATTAMINEN

Valtion ylimääräinen taiteilijaeläke voidaan myöntää ansiokkaasta toiminnasta luovana tai esittäväenä taiteilijana. Taiteilijaeläkettä ei myönnetä suuren ansioeläkkeen kartuttaneelle. Vuonna 2006 täysi eläke on 1143,26 euroa kuussa.

On suuri määrä vapaita taiteilijoita, joille ei kerry minkäänlaisia eläkkeitä, koska tulot jäävät vuosittain niin pieniksi. Suurten ikäluokkien tullessa eläkeikään ongelma kasvaa entisestään, heidän vanhuudenturvaansa ei mahdollinen apurahansaajien eläketurva ehtisi vaikuttaa. Myönnettävien taiteilijaeläkkeiden määrää onkin kasvatettava merkittävästi.

Tunnustukseksi tarkoitetun valtion ylimääräisen taiteilijaeläkkeen saanti on vaikeutunut, sillä hakijamäärät ovat kasvaneet 15 vuoden aikana kolmestasadasta noin 450:een. Lisäksi vuonna 1995 kaikkien myönnettävien taiteilijaeläkkeiden määrä supistettiin 65:stä nykyiseen 35:een. Kun 1990-luvun alussa 20-25 prosenttia hakeneista sai taiteilijaeläkkeen, nyt vastaava luku on 7-8 prosenttia. Suurin osa hakijoista tulee toimeen pienellä työeläkkeellä tai pienellä itse maksetulla yrittäjäeläkkeellä.

Momentille 28.07.06

230 000

VALTION MUSEOIDEN MUUTTAMINEN PÄÄSYMAKSUTTOMIKSI

Inhimillinen kulttuuri tarkoittaa sitä, että ylitetään pelkkä hengissä pysyttelemisen taso. Kulttuuri on sivistyksen ja hyvinvoinnin toimintaympäristö, jossa luovuus, elämykset sekä ilmaisunvapaus ovat jokamiehen oikeuksia. Siksi kulttuurin tulee olla osa arkea ja kuulua peruspalveluihin, lähelle ihmisiä. Museot tulee rinnastaa kirjastoihin ja niiden pääsymaksut tulisi poistaa muuten kuin erikoisnäyttelyiden osalta.

Ruotsissa aloitettiin vuoden 2005 alusta kokeilu, jossa pääsymaksut poistettiin lähes kaikista valtion omistamista museoista. Vastaavia järjestelyjä on tehty muun muassa Tanskassa ja Isonsa-Britanniassa.

Kokeilujen seurauksena kävijämäärät ovat lisääntyneet ja erityisesti nuoret ovat löytäneet museot. Ruotsalaiset museonjohtajat ovat olleet kokeiluun hyvin tyytyväisiä.

Vapaaseen sisäänpääsyyn liittyy kuitenkin ongelmia. Kasvaneet kävijämäärät lisäävät menetettyjen pääsylipputulosten lisäksi avoinnapidon kustannuksia, koska muun muassa vartiointi ja siivous lisääntyvät. Siksi momentille on syytä lisätä kohta 3) Pääsymaksuttomuuskok eiluun osallistuville valtion museoille menetettyjen pääsylipputulosten ja lisäkulujen kattamiseksi jaettavaksi 4 miljoonaa euroa.

Momentille 29.80.22

4 000 000

MUSEOVIRASTON TOIMINTAMENOJEN KOROTTAMINEN

Museovirasto johtaa ja kehittää maan yleistä museointia ja huolehtii esineellisen kulttuuriperinnön ja kulttuuriympäristön tutkimisesta, säilyttämisestä ja hoidosta.

Museoviraston päärakennus Nervanderinkadulla on vanha koulu, jota ei ole peruskorjattu. Tilat ovat päässeet huonoon kuntoon. Rakennuksessa säilytetään mm. Suomen historiallisesti merkittävintä kuva-arkistoa ja laajoja arkeologisia kokoelmia. Talon kunto aiheuttaa kokoelmille kunnolle ja säilymiselle riskin. Rakennuksessa on ollut vesivahinkoja ja homevaurioita, joiden takia kansallisesti merkittävä kulttuuriomaisuus on vaarassa. Tilat ovat myös ongelmallisia viraston työskentelyn kannalta.

Museovirastolle tulee myöntää valtuus tehdä vuokrasopimus uusista toimitiloista, joiden laajuus on enintään 13 200 m² ja joista aiheutuva nettomenojen lisäys on vuositasolla enintään 1 550 000 euroa 1.6.2007 lukien.

Momentille 29.80.24

900 000

TEATTERILAIN PIIRISSÄ OLEVIEN TEATTEREIDEN JA ORKESTEREIDEN TUKEMINEN

Talousarvioesityksessä teattereiden ja orkestereiden laskennallinen henkilötyövuosien määrä on säilytetty samana kuin tänä vuonna: 2469:ssä. Tämä tarkoittaa sitä, että työvuosien määrä jää noin 200 henkilötyövuotta jälkeen todellisesta henkilötyövuosien määrästä. Vaje merkitsee käytännössä sitä, että lain piirissä olevat teatterit ja orkesterit joutuvat kamppailemaan talousvaikeuksien kanssa.

Uusien teattereiden ottaminen lain piiriin on tässä tilanteessa mahdotonta, vaikka tarvetta siihen olisi kipeästi. Teatteri- ja orkesterilain voimassaoloaikana vain kaksi puheteatteria on päässyt lain piiriin, vuonna 1997 Teatteri Kehä III ja vuonna 1998 Komediateatteri Arena. Teatterin vapaalla kentällä toimii useita ryhmiä, jotka täyttävät täysin rahoituslain kriteerit. Ne harjoittavat säännöllistä ja pitkäjänteistä ammatillista esitystoimintaa omassa tilassaan ja saavat tukea kotikunnaltaan. Teatterilain piiriin pääseminen luo perusturvan teatterin rahoitukseen ja näin tuo mahdollisuuden suunnitella teatterin toimintaa pitkäjänteisesti.

Momentille 29.80.31

410 000

MUSEOIDEN HENKILÖTYÖVUOSIVAJEEN KORJAAMINEN

Museoiden tehtävä on vaalia kulttuuriperintöä ja auttaa ihmisiä tunnistamaan se. Museoiden toiminnassa on tärkeää korostaa sekä tieteellistä että taiteellista puolta. Museoiden riittävästä resursoinnista on pidettävä huolta, jotta ne pystyvät toteuttamaan tehtävänsä.

Valtionosuutta saavien museoiden henkilötyövuosimäärä ja henkilötyövuoden laskennallinen yksikköhinta, ovat jääneet pahasti jälkeen todellisuudesta, kun kustannukset ovat kuitenkin nousseet vuosittain. Tästä kärsivät eniten kehittyvät ja uudet museot.

Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä henkilötyövuosien määrä on talousarviossa 1158, kun todellinen henkilötyövuosien määrä oli viime vuonna yli 1500.

Momentille 29.80.32

340 000

KULTTUURIHISTORIALLISTESTI ARVOKKAIDEN RAKENNUSTEN KUNNOSSAPITO JA PARANTAMINEN

Rakennussuojelu vaikuttaa ihmisten hyvinvointiin ja vahvistaa Suomen kulttuuri-identiteettiä. Rakennusten korjausten onnistuminen historiaa kunnioittavalla tavalla edellyttää asiantuntemusta ja riittävää rahoitusta. Vanhojen arvokkaiden rakennusten korjaustoiminnalla on tärkeä merkitys myös paikallisesti työllistämisen, perinteellisen rakennustaidon ja rakennusperinnön säilymisen kannalta.

Kulttuuriperinnön ja rakennusperinnön vaaliminen periytyy meillä 1600-luvulle asti. Järjestelmällinen suojelu ja restaurointi alkoivat 1800-luvun jälkipuoliskolla linnoista ja kirkoista, laajeni uudempiin linnoituksiin, vanhimpiin kaupunkialueisiin ja maaseudun arvokkaiden rakennuksiin. Sotien jälkeisten murrosten ja muutosten seurauksena rakennussuojelusta tuli osa kulttuuri- ja ympäristöpolitiikkaa, yhdyskuntasuunnittelua, kiinteistöhoitoa ja rakentamista.

Rakennuksemme ovat eurooppalaisittain nuoria - niistä vuotta 1920 vanhempia lienee vain 5 % ja vuotta 1950 nuorempia puolestaan 80 %. Edessä on siis kasvava korjausurakka, joka vaatii myös uudemman arkkitehtuurin inventointia, analyysiä ja arvottamista sekä monimuotoisten rakenne- ja materiaaliratkaisujen tuntemusta. Koska kiinteästä kansallisvarallisuudestamme kaksi kolmasosaa on rakennuksia, on niiden hoidolla ja kulttuurihistoriallisten arvojen vaalimisella olennainen vaikutus kansallisvarallisuuteen. Tällä työllä vaikutetaan myös työllisyyteen, hyvinvointiin ja viihtyvyyteen.

Momentille 29.80.50

140 000

RAUHANTYÖN EDISTÄMINEN

Suomalainen rauhanliike täyttää vuonna 2007 sata vuotta. Rauhanjärjestöillä on ollut merkittävä rooli väkivallattoman toiminnan tukemisessa niin Suomessa kuin maailmallakin. Olemme nähneet, mihin toisenlaisten toimintakeinojen valitseminen johtaa. Rauhanjärjestöt edistävät ja tekevät rauhankasvatusta kouluissa ja osallistuvat yhteiskunnalliseen keskusteluun avauksilla ja taustapapereilla.

Järjestöt toimivat kansainvälisesti tukemalla YK:ta, edistämällä aseistariisuntaa ja toimimalla joukkotuhoaseita ja pienaseiden leviämistä vastaan. Rauhanjärjestöt tekevät myös arvokasta työtä ihmisoikeuksien ja taloudellisen sekä sosiaalisen oikeudenmukaisuuden puolesta. Järjestöjen julkaisu-toiminta ja kansainväliset yhteydet ovat laajoja.

Rauhanjärjestöt ovat saaneet pääasiallisen toimintatukensa opetusministeriön avustuksena.

1990-luvun laman aikana eri järjestöjen tukia leikattiin pääsääntöisesti noin 10 prosentilla, mutta poikkeuksellisesti rauhanjärjestöjen valtionapuja vähennettiin vuoden 1992 budjetissa

kerralla peräti 70 prosentilla. Valtion budjettiin on sen jälkeen tehty pieniä korjauksia, mutta rauhanjärjestöjen tuki on silti jäänyt pitkälti alle 90-luvun lamaa edeltäneen tason.

Leikkaukset jo valmiiksi pieneen rauhantyön tukemiseen aiheuttaisivat vakavia ongelmia suomalaisen rauhantyön toimintaedellytyksille ja sitä kautta väkivallattoman toimintakulttuurin edistämiselle.

Momentille 29.80.50

135 000

KULTTUURILEHTIEN TUKEMINEN

Opetusministeriö avustaa kulttuurilehtiä, jotka ylläpitävät kulttuurista, tieteestä, taiteesta tai uskonnollisesta elämästä käytävää yhteiskunnallista keskustelua. Vuonna 2006 tukea sai 120 lehteä ja viisi verkkojulkaisua. Tuki kattaa erittäin laajan kirjon lehtiä, joiden teemat ja erityisalueet vaihtelevat taiteesta tieteeseen, uskonnollisesta keskustelusta yhteiskuntapolitiikkaan ja harrastuslehtiin asti. Tuen hedelmistä pääsevät nauttimaan suomalaiset maailmankuvien- ja katsomusten sekä mielipiteiden laidasta laitaan. Kulttuurilehtitukea nostettiin 43 000 eurolla vuonna 2005, jota ennen sitä ei ollut korotettu yli kymmeneen vuoteen.

Yhdessä nämä tukea saavat julkaisut kattavat merkittävän osan Suomen valtamedian ulkopuolisesta lehdistöstä ja yleisöstä. Kulttuurilehdet toimivat jo nyt erittäin niukoilla taloudellisilla resursseilla. Sanomattakin on selvää, että tuen pienentäminen olisi erittäin huolestuttava kehityssuunta paitsi yksittäisten lehtien, myös suomalaisen median moniäänisyyden kannalta.

Momentille 29.80.50

121 000

TEATTERILAIN ULKOPUOLELLA OLEVIEN TEATTEREIDEN TUKEMINEN

Esittävän taiteen kenttä on elänyt voimakasta rakenteellista murrosta. Valtionosuutta nauttivien teattereiden rinnalle on syntynyt vapaa kenttä, joka toimii lähinnä valtion näyttämötaidetoimikunnan myöntämien harkinnanvaraisten avustusten varassa, mutta jossa työskentelee satoja esittävän taiteen ammattilaisia. Vapaan kentän voimistuminen on ylseurooppalainen ilmiö ja siitä on tullut uutta luova ja dynaaminen osa modernia teatteria.

Vuonna 2006 teatteri- ja orkesterilain ulkopuolisesta 42 ryhmästä sai valtion toiminta-avustusta 24 ryhmää. Valtionavustus ryhmien toimintaan oli 1 080 000 euroa – 2,5 % koko teatterimäärärahoista, eli 42 031 870 eurosta. Teatterilain ulkopuolisten ammatillisten puheteattereiden katsojamäärä vuonna 2005 oli 460 024 eli 17,5 % koko maan puheteatterikats ojamäärästä. Esityskertoja lain ulkopuolisilla ammatillisilla teatteriryhmillä oli vuonna 2005 3 850 kappaletta eli 23,5 % puheteattereiden esityksistä.

Momentille 29.80.52

920 000

TAITEILIIJA-APURAHOJEN MÄÄRÄN KASVATTAMINEN

Taiteilijoiden määrästä ei ole olemassa tarkkaa tietoa, koska ammattitaiteilijan määrittely ei ole yksiselitteistä. Eri tahot määrittelevät taiteilijan ammatin kriteerit eri tavoin. Eri määrittelyin voidaan kuitenkin laskea taiteilijoita olevan vajaan prosentin suomalaisesta työvoimasta.

Taiteilijan tulot koostuvat taiteellisen työn tuloista kuten tekijänoikeustuloista ja apurahoista tai siihen läheisesti liittyvistä työtuloista kuten opetustyöstä. Opetustyöt ovat monesti kausiluonteisia, jolloin esimerkiksi kesät ovat hyvin usein tulottomia. Taiteen ulkopuoliset tulonlähteet kuten muut työt, sosiaaliturva ja perheen muiden jäsenten tulot muodostavat monella taiteilijalla suuren osan tuloista. On yksilön ja yhteiskunnan resurssien hukkaamista, jos lahjakas ja pitkän taiteellisen koulutuksen saanut henkilö työskentelee alalla, jolle häntä ei ole koulutettu tai joutuu kokonaan luopumaan taiteilijan työstä.

Valtion on kasvatettava jaettavien apurahojen määrää, jotta taiteilijat voisivat luoda ja heidän resurssejaan käytettäisiin siihen, mihin heidät on koulutettu.

Momentille 29.80.51

500 000

KIRJASTOJEN PERUSTAMISKUSTANNUKSIIN

Kirjasto on kunnallisten palvelujen helmi. Tämä helmi himmenee monissa suurissa kaupungeissa, pienemmistä kunnista puhumattakaan. Niissä kirjastoverkkoa uhkaa karsiminen. Leikkaukset heikentävät kansalaisten elämänlaatua, perusoikeuksia tietoon, kulttuuriin ja omatoimiseen itsensä kehittämiseen. Muualla Euroopassa suunta on päinvastainen. Siellä perustetaan lisää lähikirjastoja, koska ne nähdään tärkeinä yhteisöllisinä keskuksina.

Suomen kirjastolaitos tavoittaa kaiken ikäiset kansalaiset kautta maan. Kattava kirjastoverkko korkealuokkaisine palveluineen on ollut Suomen ylpeys ja jopa kansainvälinen menestystarina. Se on saavutettu sitkeällä ja määrätietoisella työllä pienillä resursseilla. Kirjastot edistävät kansalaisten henkistä hyvinvointia, auttavat torjumaan yksinäisyyttä ja syrjäytymistä. Lähikirjastot ovat ratkaisevan tärkeitä kuntalaisten siteen vahvistamiseksi tiedon käyttöön, kulttuuriin ja yhteisöön. Erityisesti lapsille, vanhuksille ja työttömille ne ovat tärkeitä. Kirjastot tukevat kansalaisten aktiivista toimintaa ja tarjoavat mahdollisuuden itsenäiseen kehittämiseen. Juuri tästä syntyy luovuus ja osaaminen, jotka nähdään Suomen menetyksen edellytyksinä ja mahdollistajina.

Kirjastojen kautta vahvistuu myös demokratia, kun palvelut ovat tarjolla maksutta kaikille tasa-puolisesti. Kirjastot ovat kansalaisten ja kansanvallan turvaverkko, jonka toimintaa ja tulevaisuutta hallituksen tulee tukea ja vahvistaa. Suomalainen kirjastomalli kelpaa esimerkiksi muillekin maille niiden kehittäessä kirjastotoimintaansa.

Kirjastopalvelujen arvo on moninkertainen niihin käytettyyn rahaan verrattuna. Kirjastoverkon harventamiselle ei löydy kestäviä kansantaloudellisia perusteita. Kun jokainen kirjastoon sijoitettu euro tuottaa nelinkertaisen hyödyn, kunta sahaa omaa oksaansa kirjastomenoja leikkaamalla. Kirjastojen sulkemisella ja palvelujen supistamisella on hyvin laajakantoiset vaikutukset.

Vihreän eduskuntaryhmän mielestä valtion tulee jatkossakin tukea kirjastoja. Pidämme hyvänä sitä, että talousarvioesityksessä on huomioitu määräraharahatarve yleisten kirjastojen

perustamiskustannuksiin. Määrärahararpeeksi on arvioitu seitsemän miljoonaa euroa. Talousarvioesityksessä määrä-raha jää 1,2 miljoonaa euroa alle tämän arvion.

Momentille 29.90.34

1 200 000

ENERGIAPUUN KORJUUN TUKEMINEN

Momentilla 30.60.44 maksetaan mm. tuki energiapuun korjuun ja haketuksen edistämiseen. Hallitus esittää määrärahaa pienennettäväksi. Hallituksella on ollut jatkuvasti vaikeuksia luoda kestävä toiminnallinen ja logistinen järjestelmä niin, että energiapuun tarjoamat mahdollisuudet voitaisiin täysimääräisesti hyödyntää. Kysymys on ylimenokaudesta, joka tarvitsee tukea täydentämään markkinoiden itsensä tuottamat järjestelmän kehittymiset. Raakaöljyn ja muun fossiilisen energian hinnan kohoaminen tekee uusiutuvasta energiasta ennen pitkää markkinataloudessa kilpailukykyisen vaihtoehdon. Lisäystarve on 9 000 000 euroa.

Momentille 30.60.44

9 000 000

PERUSRADANPITO

VM:n talousarvioesityksessä perusradanpitoon tarkoitettua rahaa kohdistetaan entistä selkeämmin runkoverkon ylläpitoon ja kunnostukseen muun rataverkon jäädessä yhä enemmän oman onnensa nojaan. Tästä esimerkkinä: Koko rataverkon pituus vuonna 2007 on 5 620 km. Runkoverkko 2 709 km sisältää liikenteellisesti tärkeimmät rata-osat. Runkoverkolla kunnosta johtuvien nopeusrajoitusten määrä laskee 128 km:stä 96 km:iin ja muulla rataverkolla määrä nousee 172 km:stä 510 km:iin vuonna 2007.

Ratojen korvausinvestoinnit sisältyvät perusradanpito-momenttiin. Ratahallintokeskuksen mukaan ratojen korvausinvestointeihin tarvittaisiin vuositasolla 170 miljoonaa euroa. Vuonna 2005 talous-arvion toteuma hipoi tätä summaa. Vuoden 2006 varsinaisessa talousarviossa korvausinvestointeihin esitettiin 136,6 miljoonaa euroa. Lisäbudjetin kautta lopulliseksi toteumaksi tuli 168 miljoonaa euroa. Vuoden 2007 talousarviossa korvausinvestointeihin oltaisiin kohdentamassa 125,8 miljoonaa euroa, 10,8 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2006.

Momentin tulostavoitteissa rautatiekuljetusten osuuden kotimaan tavaraliikenteen suoritteesta ennustetaan vuoteen 2011 mennessä laskevan alle nykyisen, 25 prosentin tason. Samalla aikavälillä ennustetaan rauta-teiden kulkutapaosuuden kotimaan henkilöliikenteen suoritteesta laskevan alle nykyisen 5 %:n tason. RHK:n tiedotteessa 21.7.06 todetaan seuraavaa: "Radanpidon pitkäjänteinen suunnittelu edellyttää, että jo varsinaisen talousarvion yhteydessä saataisiin varmistus seuraavalle vuodelle riittävästä perusradanpidon rahoituksesta.

Jollei rahoitustasoa nosteta merkittävästi, seurauksena on jälleen kerran liikennöinnin kannalta välttämättömien korvausinvestointien siirtyminen ja rataverkon kunnon heikkeneminen. Tämä johtaa jatkuessaan rautatieliikenteen toimintaedellytysten kannalta negatiiviseen kierteeseen: Rataverkon liikennerajoitukset lisääntyvät, vanhenevat ratapihat heikentävät liikenteen sujuvuutta ja joiltakin vähäliikenteisiltä rataosilta on liikenne kiellettävä."

Summa summarum rautateiden kilpailukyky suhteessa kumipyöräliikenteeseen heikkenee pitkällä aikavälillä ja tämä on vastoin Suomen liikennepoliittisia sekä ilmastopoliittisia tavoitteita.

Momentille 31.40.21

33 000 000

KEHÄRATA-HANKKEEN KÄYNNISTÄMINEN

Raideliikenteeseen panostaminen tukee aluekehitystä, lisää liikenneturvallisuutta, edistää elinkeino-toimintaa ja vähentää päästöjä. Toimiva rataverkko mahdollistaa nykyistä laajemmat työssäkäynti-alueet ja siirtää tavara- ja henkilöliikennettä teiltä raiteille. Etelä-Suomen rautatieliikenteen visiotarkasteluita tehtäessä löydettiin useita mahdollisia kehittämisyliä, joiden pohjalta olisi mahdollista rakentaa liikennettä ja kuljetuksia raiteiden varaan. Tulevaisuuteen voisivat kuulua toisaalta nykyistä suurempia reittejä kulkevat suurnopeusradat, toisaalta monipuolisempi taajamajunaliikenne. Kansainvälisesti tärkeä hanke on nykyistä nopeampi junayhteys Pietariin.

Raideliikenneinvestointien rahoitus on tällä hetkellä riittämätön. Teiden rakentamisen suora rahoitus ylittää jälleen kerran raideinvestointien rahoituksen. Ilmasto- ja liikennepoliittiset tavoitteet huomioon ottaen suhteen pitäisi olla aivan toisenlainen.

Raideliikenteen investoinnit vaativat suunnittelua ja esitöitä, joten raideliikenteen investointien tason nostaminen tavoitetasolle vaatii parin vuoden siirtymäajan. Päätökset investointien kasvattamisesta pitäisi tehdä kuitenkin jo nyt, jotta suunnittelu ja valmistelu voi edetä hallitusti tulevina vuosina.

Yksi kiireellisimmiksi arvioiduista ratahankkeista on Vantaalle sijoittuva Kehärata (entinen Marja-rata). Kehärata on myös pääkaupunkiseudun kuntien yksimielisesti hyväksymän pääkaupunkiseudun liikennejärjestelmäsuunnitelman ykköshanke. Kehärata on 18 kilometriä pitkä uusi rataosuus, joka muodostaa yhdessä Keravan ja Leppävaaran kaupunkiratojen sekä Martinlaakson radan kanssa yhtenäisen kaupunkiratalenkin. Kehärata palvelisi lentokentälle suuntautuvaa liikennettä niin etelästä kuin pohjoisesta. Se myös tehostaisi lähiliikenteen junakaluston käyttöä merkittävästi. Lisäksi hanke on yhteiskuntataloudellisesti kannattava ja merkittävä hanke.

Kehäradan kokonaiskustannukset ovat noin 300 miljoonaa euroa. Esitämme, että Kehäratahanke käynnistetään vuonna 2007 ja käynnistämiseen varataan viisi miljoonaa euroa.

Momentille 31.40.78

5 000 000

SUURTEN KAUPUNKIEN JOUKKOLIIKENNETUKI

Hallitus ei vastoin odotuksia sisällyttänyt valtion vuoden 2007 talousarvioon määrärahaesitystä suuren kaupunkien (pääkaupunkiseutu, Tampere ja Turku) joukkoliikenteen tukemiseen. Em. suurissa kaupungeissa tehdään yli 60 % Suomen joukkoliikenteen matkoista. Suurissa kaupungeissa joukko-liikenne on kokonaan kaupunkien taloudellisella vastuulla, kun taas muissa kaupungeissa ja kunnissa valtio osallistuu merkittävällä tavalla joukkoliikenteen

rahoittamiseen. Esimerkiksi pääkaupunki-seudulla tukevat kunnat joukkoliikennettä yhteensä 160 miljoonalla eurolla vuodessa.

Paikallisliikenneliitto ja suuret kaupungit tekivät helmikuussa 2006 yhteisen ehdotuksen, jossa esitettiin, että kohdistamalla valtion rahoitusta joukkoliikenteen lippujen hinnanalennuksiin, voitaisiin rahoituksen hyöty kohdistaa suoraan joukkoliikenteen matkustajille ja lisätä samalla merkittävästi joukkoliikenteen houkuttelevuutta. Hinnanalennusten lisäksi määrärahaa voitaisiin käyttää joukko-liikenteen kehittämishankkeisiin, kuten pikaraitiotieihin. Jotta valtion määrärahalta olisi todellisia myönteisiä liikennepoliittisia vaikutuksia, tulisi määrärahatason olla yhteensä 22-25 miljoonaa euroa. Ensimmäisenä tukivuonna määrärahataso voi olla tätä hieman alhaisempi.

Momentille 31.60.63   15 000 000

VR:N TARIFFIEN ALENTAMINEN

Liikenteen työnjako olisi kansantaloudellisesti tehokkaampaa, jos eri liikennemuotojen hinnoittelu noudattaisi paremmin marginaalihintoja. Rautatieliikenteessä kiinteät kustannukset ovat suuret ja muuttuvat pieniä. Kokonaiskustannukset kattavat tariffit ovat selvästi marginaalikustannuksia korkeammat, mikä johtaa rautateiden alikäyttöön ja kokonaistaloudellisiin tappioihin. Tämä epäkohdan lieventämiseksi esitämme 10 miljoonaa euroa käytettäväksi kaukoliikenteen tariffitason alentamiseen kaikilla reiteillä. Määrärahan laskemme riittävän 10 %:n tariffien alennukseen kun rautatieliikenteen hintajoustoksi oletetaan -0,5, mikä merkitsee, että tariffien alentaminen lisäisi liikennettä noin viidellä prosentilla.

Momentille 31.60.63   10 000 000

AVUSTUKSET ENERGIA TEKNOLOGIAN TUTKIMUKSEEN JA KEHITYKSEEN

Maailman energiasektorin vuotuinen investointitarve on noin 450 miljardia euroa, mikä merkitsee huomattavia markkinoita kestäväälle energiaosaamiselle. TEKES on arvioinut hajautettujen energia-järjestelmien markkinoiden kasvavan Euroopassa 15 % vuodessa ja nousevilla markkinoilla vielä nopeammin.

Yhdysvaltalainen kestävään energiaan erikoistunut konsulttiyhtiö Clean Edge arvioi tuulivoiman maailmanmarkkinoiden kuusinkertaistuvan 37 miljardiin euroon vuosina 2004-2014. Polttokenno- ja vetyteknologian markkinoiden ennakoidaan jopa 17-kertaistuvan 12 miljardiin euroon.

Suomella on merkittävää kestäväan energiategnologian osaamista. Ilmastoteknologian alan suuruudeksi Suomessa arvioidaan viisi miljardia euroa, mikä vastaa jo perusmetalli- tai kemianteollisuutta. Bioenergia- ja tuulivoimateknologiassa suomalainen osaaminen on maailman kärkeä.

Satsaamalla lisää voimavaroja kestäväan energiategnologian tutkimukseen ja kehitykseen luodaan suomalaisyrityksille merkittäviä vientimahdollisuuksia. Kestävästä energiategnologiasta voi tulla yksi kansantaloutemme kivijalka, parhaimmillaan ehkä jopa uusi Nokia.

Tutkimus- ja kehittämismäärärahojen taso on valtion budjetissa kehittynyt suotuisasti. Toivottavaa olisi, että entistä suurempi osa kasvusta kohdistettaisiin ilmasto- ja energiateknologian tutkimukseen ja kehittämiseen. Uuden teknologian avulla päästövähennysten kustannuksia voidaan laskea, mikä on merkittävää kansallisen kilpailukyyn kannalta. Uuden teknologian kehittäminen on myös välttämätöntä, jotta teollisuusmaiden päästöt voidaan leikata viidennekseen vuosisadan puoliväliin mennessä ja näin välttyä ilmastomuutoksen pahimmilta tuhoilta.

Momentille 32.20.40

16 000 000

UUSIUTUVIEN ENERGIALÄHTEIDEN JA ENERGIAN SÄÄSTÖN EDISTÄMINEN SEKÄ DEMONSTRAATIOHANKETUKI

Uusiutuvien energialähteiden käyttöä ja energiansäästöä pyritään edistämään investointituella ja suurten demonstraatiohankkeiden tuella. Investointituki on hanketyypistä riippuen enimmillään 25-40 % investointikustannuksista. Tukea myönnetään uutta tekniikkaa hyödyntäville hankkeille.

Vuonna 2004 tukia myönnettiin yhteensä 33,5 miljoonaa euroa, josta noin puolet meni puuenergian, runsas neljännes energiansäästöön ja kymmenys tuulivoiman edistämiseen. Kuluvana vuonna tukea esitetään nostettavaksi 300 000 eurolla. Tällä summalla saa 30 prosentin tukitasolla rakennettua yhden megawatin tuulivoimaa, eli kysymys on todella nimellisestä tukisumman noususta.

Epävarmuus tuen määrästä ja yleensä sen saamisesta hankaloittaa merkittävästi investointipäätösten tekemistä. Tämä näkyy mm. tuulivoiman kansainvälisesti vertailtuna huomattavan hitaana etenemisenä Suomessa.

Investointitukea tulee kehittää niin, että markkinatoimijoilla on varmuus sen jatkuvuudesta ja tasosta. Samalla tuen määrää on olennaisesti lisättävä, jotta kestävän energiatekniikan käyttöönotto saadaan ilmastotavoitteiden edellyttämään nopeaan nousuun.

Päästökauppa muuttaa tukien tarvetta, mutta ei poista sitä. Koska päästökauppa luo taloudellisen kannustimen uusiutuvien energialähteiden käytölle, voidaan investointituki suunnata erityisesti uusimman, kokeiluasteella olevan teknologian, kuten biomassan, kaasutuksen ja merituulivoiman, soveltamiseen.

Demonstraatiotuella voitaisiin uusiutuvien energialähteiden edistämishjelman mukaan rahoittaa joka kolmas vuosi suuri (luokkaa 17-34 milj. euroa) uuden teknologian hanke. Ensimmäistä kertaa tämä tuki sisällytettiin vuoden 2003 budjettiin 9,6 miljoonan suuruisena. Demonstraatiohankkeiden, kuten merituulipuistojen, tukeen on varattava riittävä rahoitus. Vihreät esittävät 15 miljoonan euron varaamista investointituesta demonstraatiohankkeiden rahoitukseen.

Momentille 32.60.40

30 000 000

LASTEN- JA NUORTENPSYKIATRIAN JONOJEN PURKAMINEN

Vaikka hoitotakuu on ollut voimassa lasten ja nuorten psykiatriassa vuodesta 2001, psyykkisesti sairaiden lasten ja nuorten hoitojonot ovat ongelma koko maassa. Jonotus hoitoon kestää kuukausia, pahimmillaan vuoden. Jonotuksen aikana psyykkiset ja muut ongelmat pahenevat. Arviolta 200 lasta, odottaa psykiatriseen hoitoon pääsyä. Jonossa on erittäin sairaita lapsia: heistä suuri osa on diagnosoitu itsetuhoisiksi.

Pitkät jonotusajat vaikuttavat potilaisiin. Etenkin lasten ja nuorten kohdalla nopealla hoitoon pääsillä olisi tärkeä ennaltaehkäisevä vaikutus. Tilanne on sietämätön sekä lapsille että heidän läheisilleen. Tärkeänä syynä hoitotakuun toimimattomuudelle on pula resursseista lasten- ja nuortenpsykiatriassa. Lasten ja nuortenpsykiatrian resursseja on lisättävä ja hoitojonot on purettava

Eduskunta osoitti vuosille 2000-2006 erillisen vuosittaisen määrärahan lasten ja nuorten psykiatristen palvelujen järjestämiseen. Määrärahan taso vaihteli runsaasta kolmesta miljoonasta eurosta vajaan 12 miljoonaan. Määrärahalla mm. palkattiin uusia työntekijöitä, käynnistettiin projekteja sekä luotiin uusia toimintamalleja ja yhteistyöverkostoja. Sen avulla lastenpsykiatrian sairaansijat ovat lisääntyneet, kuten myös lastenpsykiatrian erikoislääkärin virkojen määrä.

Viime vuonna valtiovarainvaliokunta korosti mietinnössään, ettei eduskunnalta ole tulossa erillistä määrärahaa lasten- ja nuortenpsykiatriaan vuodelle 2007. Koska sosiaali- ja terveysministeriö ei ole huomionnut tätä rahan tarvetta, eduskunnan on otettava siitä edelleen vastuu.

Momentille 33.32.37

4 000 000

VAIKEAVAMMAISTEN HENKILÖKOHTAISET AVUSTAJAT

Vammaisten sosiaaliturva olisi ajanmukaistettava ja voimavarat kohdennettava niin, että ne kannus-tavat vammaisia henkilöitä aktiivisuuteen, kuten opiskeluun, työssäkäyntiin ja kuntoutukseen. Vammaisten sosiaaliturvaan ei ole yli kymmeneen vuoteen tehty merkittäviä parannuksia vaikkakin budjettiehdotus sisältää parannuksia tulkkipalveluihin.

Hallitusohjelman ja valtioneuvoston periaatepäätöksen (2.10.2003) tavoite siitä, että ihmisten oma-ehtoista ponnistelua heidän hyvinvointinsa edistämiseksi kannustetaan, ei vammaisten henkilöiden osalta voi toteutua ilman välttämättömiä avustajapalveluja. Henkilökohtainen avustaja-järjestelmän kehittäminen on tärkeää vaikeavammaisten perusoikeuksien kannalta. Avustajapalveluiden myöntämisessä on valitettavasti suuria kuntakohtaisia eroja. Henkilökohtainen avustaja-järjestelmä tulisivikin muuttaa nykyistä laajemmaksi oikeudeksi vaikeavammaisille henkilöille ja samalla siirtää sen rahoitus Kansaneläkelaitoksen alaisuuteen. Tasavertaisuuden kannalta on tärkeää, että valtio rahoittaa avustajapalveluita. Tässä aloitteessa esitetään määrärahaa vaikeavammaisten henkilökohtaisten avustajien aiheuttamien kustannusten maksamiseen kokonaan valtion menona.

Selvitysmies Erkki Paara on keväällä 2005 valmistuneessa selvityksessään sosiaali- ja terveysministeriölle esittänyt kehitysvammalain ja vammaispalvelulain yhdistämistä. Tässä yhteydessä hän myös esittää, että valtio kustantaisi lisäpanostuksellaan puolet kuntien vammaispalveluista. Näin siksi, että vammaisille ihmisille välttämättömät palvelut ovat

nykyisellään liiaksi riippuvaisia kuntien taloudellisista voimavaroista ja vammaismyönteisyydestä. Asumiseen ja itsenäiseen elämään liittyvien vammaispalvelujen lisätarve aiheuttaa jatkossakin suurimmat kustannukset vammaispalveluissa. Selvitysmiehen raportti osoittaa, kuinka tärkeitä avustajapalvelut ovat vammaisille henkilöille. On tärkeää, että avustajapalvelut ja niiden rahoitus turvataan vaikeavammaisille jo ensi vuonna.

Momentille 33.18.60

60 000 000

VANHEMMUUDENKUSTANNUSTEN TASAAMINEN

Eri arvioiden mukaan työnantajalle kertyy kustannuksia lasta kohti 7 000–10 000 euroa, ja kokonaisuudessaan lasten syntymään liittyvien kustannusten on arvioitu olevan noin 160 miljoonaa euroa vuodessa, kun Kansaneläkelaitoksen korvaukset on otettu huomioon. Kustannukset eivät jakaudu tasan työnantajien kesken, vaan niistä valtaosan kattaa äidin työnantaja. Hallituksen esityksen perusteella työnantaja saa täyden korvauksen vuosilomista ja nykyistä suuremman korvauksen äitiysvapaa ajalta maksetusta palkasta, joka kuuluu monilla aloilla työehtosopimukseen. Vihreän eduskuntaryhmän mielestä tämä ei ole riittävää, vaan vanhemmuuden kustannukset on tasattava kokonaan kaikkien työnantajien kesken.

Vihreän eduskuntaryhmän ehdotuksessa työnantajalle korvattaviksi kustannuksiksi tulisivat hallituksen esittämien parannusten lisäksi äitiysvapaan ajalta maksettu palkka tai vastaava korvaus kokonaan, raskauden aikana maksettu sairauslomapalkka enintään seitsemän päivän ajalta ja alle 10-vuotiaan lapsen äkillisesti sairastuttua tilapäisen hoitovapaan ajalta maksettu palkka enintään neljän päivän ajalta. Lisäksi korvattaisiin maksimissaan yhden kuukauden ajalta palkkakulut, jotka aiheutuvat äitiys- ja vanhempainvapaan ajalle työpaikalle palkatun sijaisen ja pitkältä yli neljän kuukauden perhevapaalta työhön palaavan työntekijän työhön perehdyttämisestä. Korvausta ei makseta enempää kuin se määrä, minkä työnantaja on ollut velvollinen maksamaan lain mukaisina kustannuksina.

Hallituksen esityksessä on lähdetty siitä, että uudistuksen kustannukset katetaan työnantajien ja vakuutettujen vakuutusmaksuilla. Tästä huolimatta sairausvakuutusmaksua ei nosteta vuonna 2007. Vihreän eduskuntaryhmän ehdotus on hallituksen esitystä laajempi, mikä tarkoittaa, että jatkossa vakuutusmaksua voidaan joutua korottamaan noin 0,15 prosenttiyksiköllä enemmän, jotta vanhemmuuden kustannukset saadaan kokonaan tasattua. Korotus on kohtuullinen, mutta sen riittävyys tulee tarvittaessa arvioida tarkemmin. Sosiaaliturvamaksun korotustarve kustannusten kattamiseksi ei kokonaisuudessaan tule olemaan kohtuuton.

ÄITIYS-, ISYYS- JA VANHEMPAINPÄIVÄRAHAN KOROTTAMINEN

Vähimmäismääräistä vanhempainpäivärahaa saaneiden naisten määrä kasvoi voimakkaasti 1990-luvulla. Kun vuonna 1990 vanhempainpäivärahaa saaneista äideistä vain 5,3 prosenttia sai sitä vähimmäismääräisenä, oli vastaava osuus vuonna 1996 jo 30,1 prosenttia. Vähimmäismääräisen vanhempainpäivärahan saajien määrä on jäänyt myönteisestä kehityksestä huolimatta pysyvästi varsin korkealle tasolle. Vuonna 2005 maksettiin 19,7 prosenttia äitien vanhempainpäivärahoista vähimmäismääräisinä.

Vähimmäismääräistä vanhempainpäivärahaa saavat joutuvat turvautumaan toimeentulotukeen huomattavasti useammin kuin työtuloihin perustuvaa vanhempainpäivärahaa saavat. Pentti Arajärven vuonna 2002 ilmestyneen väitöskirjan mukaan vanhemmuuteen perustuvien päivärahojen vähimmäistaso on niin alhainen, että sen perustuslainmukaisuus on kyseenalainen.

Esitämme äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan vähimmäistason korottamista samalle tasolle kuin työmarkkinatuen ja työttömän työttömyyspäivärahankin. Vihreän eduskuntaryhmän korotusesityksen jälkeen kuukausittainen summa nousee 597 euroon. Ehdotus työmarkkinatuen korottamisesta on myös osa Vihreän eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjettia.

Momentille 33.18.60 40 000 000

ADOPTIOVANHEMPIEN VANHEMPAINRAHAKAUDEN PIDENTÄMINEN

Vuonna 2004 adoptoitiin noin 500 henkilöä, ja näistä osa oli perheen sisäisiä adoptioita. Suurin osa, noin 300 adoptiota kyseisenä vuonna toteutuneista adoptioista, on ollut kansainvälisiä lapsiksi ottamisia. Adoptiovanhempien vanhemmuus alkaa siitä, kun lapseksi ottaminen tapahtuu.

Nykyään ottovanhemman vanhempainvapaan pituus on kuitenkin sidottu lapsen syntymän ajankohtaan. Vanhempainvapaan pituus on 234 arkipäivää lapsen syntymästä. Jos lapsen syntymästä on kulunut yli 54 arkipäivää, oikeus vanhempainvapaaseen on 180 arkipäivää. Koska lapsen adoptio voi tapahtua kotimaisessa adoptiossa vasta kahdeksan viikon kuluttua lapsen syntymästä ja kasainvälisissä adoptioissa lapsiksi ottaminen tapahtuu vielä tätäkin myöhemmin, ottovanhemman vanhempainvapaan pituus on yleensä 180 arkipäivää. Hallituksen esityksessä tätä aikaa ehdotetaan pidennettäväksi 200 päivään.

Adoptiolapsi tarvitsee uusien vanhempiensa tukea ja aikaa kasvaa perheenjäseneksi. Ensimmäinen hoitovuosi on uuteen perheeseen kiintymisen kannalta avainasemassa. Esitämme, että adoptiovanhempien aseman parantamiseksi heidän vanhempainrahakautensa pidennetään 263 arkipäivään eli vastaamaan biologisten vanhempien äitiys- ja vanhempainrahakauden yhteispituutta.

Momentille 33.18.60 750 000

ISÄKUUKAUDEN PIDENTÄMINEN

Lapsen etu on, että hänellä on läheiset suhteet molempiin vanhempiinsa. Isän ja lapsen suhteen vahvistamisen kannalta on tarpeen, että parannetaan isän mahdollisuutta hoitaa lasta tämän ollessa pieni. Isien roolin vahvistuminen perheissä edistää myös sukupuolten välistä tasa-arvoa: naisten työ-markkina-asema paranee, kun vanhempainvapaat jakautuvat tasaisemmin molempien vanhempien kesken, ja miesten asema paranee, kun heille taataan mahdollisuus ottaa vastuuta lasten hoidosta.

Selvitysten mukaan taloudelliset syyt ovat yleisimpiä, kun katsotaan miksi miehet eivät käytä vanhempainvapaata. Muita syitä ovat työesteet, uralla eteneminen sekä työnantajien ja

työtovereiden asenteet. Isien aliedustusta vanhempainrahan käytössä voidaan pyrkiä korjaamaan tiedotuksella, taloudellisella kannustimella tai tietyn vanhempainrahakauden osoittamisella vain isälle.

Tiedottaminen on tärkeää jatkossakin, mutta pelkkä oikeuksista tiedottaminen ei ole johtanut isien vanhempainvapaa-oikeuden käytön olennaiseen kasvamiseen. Isälle osoitetun vanhempainrahakauden rakentaminen puolestaan on ohjausväline, jolla olisi hallituksen esityksenkin mukaan merkittävä vaikutus isien vanhempainvapaan käyttöön. Nykyinen isäkuukausi on jo ollut askel tähän suuntaan, sillä 12 lisäpäivää on tarkoitettu vain isän käyttöön.

Vihreän eduskuntaryhmän mielestä isälle tarkoitettua päivärahakautta on pidennettävä 36 päivällä. Näin isä, joka käyttää 12 päivää vanhempien yhteisestä vanhempainrahakaudesta, voi käyttää nykyisen 12 lisäpäivän sijaan 48 lisäpäivää. Näin isällä on ansiosidonnainen kolmen kuukauden jakso, jonka käyttäminen olisi perheelle edullista. Tämä yhdistettynä hallituksen esitykseen, jolla isäkuu-kauden käyttöajankohtaa joustavoitetaan, tarkoittaa isien vanhempainvapaiden merkittävää lisääntymistä. Kun isät ottavat nykyistä laajemmin vastuuta pienten lasten hoidosta, se voi jatkossa tarkoittaa, että yhä suurempi osa isistä käyttää myös hoitovapaa-oikeutta ja oikeutta vanhempien yhteiseen vanhempainrahakautteen.

Momentille 33.18.60.

18 000 000

TÄYTTÄ KANSANELÄKETTÄ SAAVIEN ELÄKKEIDEN KOROTTAMINEN

Euroopan yhteisön kotitalouksien kyselytutkimuksen mukaan 65 vuotta täyttäneistä 23 prosentilla tulot jäivät alle 60 prosenttiin mediaanituloista vuonna 2001. Vastaavasti alle 65-vuotiaiden suhteellinen köyhyysriski oli yhdeksän prosenttia. Mikäli köyhiksi määritellään ne kotitaloudet, joiden käytettävissä olevat tulot jäävät alle puoleen kaikkien kotitalouksien käytettävissä olevista mediaanituloista, oli 65 vuotta täyttäneiden köyhyysriski yhdeksän prosenttia ja alle 65-vuotiaiden viisi prosenttia. Huomattavaa on, että naisten ja erityisesti yli 75-vuotiaiden naisten köyhyysriski on miehiä suurempi.

Vihreä eduskuntaryhmä kantaa erityistä huolta kaikkein köyhimmistä eläkeläisistä. Kansaneläkejärjestelmällä turvataan työelämän ulkopuolelle jääneiden oikeudet omaan ja riippumattomaan eläketurvaan. Nykyisin alin pelkkä kansaneläke on 437,50 euroa ja ylin 515,86 euroa kuukaudessa. Eduskunnassa on parhaillaan käsiteltävänä lakiehdotus, jonka yhtenä tavoitteena on poistaa toinen kalleusryhmä kansaneläkkeestä, leskeneläkkeestä ja muista etuuksista, joiden määrä on sidottu kuntien kalleusluokitukseen, 1.1.2008 lukien. Kun otetaan huomioon 1.9.2006 tehty viiden euron tasasuuruinen korotus kansaneläkkeisiin, on kansaneläkkeen reaali muutos vuodesta 1993 tähän vuoteen ollut noin neljä prosenttia. Saman ajan kuluessa reaali ansiotaso on noussut yli 30 prosenttia. Epäsuhta on arjen todellisuutta monessa eläkeläisperheessä. Vaikka pelkkää täyttä kansaneläkettä saavien osuus supistuu koko ajan, oli heidän osuutensa kaikista eläkeläisistä vuonna 2004 peräti kahdeksan prosenttia. Näiden vajaan yhdeksänkymmentuhannen eläkeläisen köyhyysriski on muita eläkeläisiä suurempi.

Vihreän eduskuntaryhmän mielestä kaikkien täyden kansaneläkkeen varassa elävien kansaneläkettä tulee nostaa 40 eurolla 1.1.2007 lukien. Korotus maksaisi noin 41 miljoonaa euroa. Käytännössä ehdotuksemme tarkoittaa siirtymistä täydestä kansaneläkkeestä

vähimmäiseläkkeeseen, joka koostuu kansaneläkkeestä ja työeläkkeestä.

Momentille 33.19.60

41 000 000

ELATUSTUEN KOROTTAMINEN

Yksinhuoltajuuden kasvu on yksi näkyvimmistä läntisissä hyvinvointivaltioissa tapahtuneista muutoksista. Kaikissa teollistuneissa länsimaissa yksinhuoltajien määrä on kasvanut, ja samalla heidän asemansa on muuttunut leskistä naimattomiin ja eronneisiin naisiin. Myös yksinhuoltajien taloudellinen tilanne on muuttunut. Suomessa yksinhuoltajien taloudellinen asema suhteessa kahden huoltajan perheisiin on selvästi heikentynyt 1990-luvulla.

Tutkimusten mukaan ansiotulojen osuus yksinhuoltajien tulopakettissa on vähentynyt, ja sosiaaliturvan merkitys yksinhuoltajien toimeentulon turvaajana on kasvanut. Tämä johtuu lähinnä työmarkkinoilla tapahtuneista muutoksista. Yksinhuoltajien työttömyys on kasvanut ja epätyypilliset työ-suhteet ovat lisääntyneet. Yksinhuoltajat ovat entistä riippuvaisempia hyvinvointivaltiosta. Elatus-velvollisen osuus yksinhuoltajien toimeentulon turvaajana on vähäinen.

Yksi yksinhuoltajan taloudelliseen asemaan vaikuttava tekijä on elatustuen suuruus. Elatustuki on se etuus, joka maksetaan yksinhuoltajalle, jos elatusapu on jäänyt maksamatta tai lapsen isää ei ole vahvistettu. Elatustuki on myös eräänlainen elatusavun minimisumma, sillä jos elatusapu on elatus-tukea pienempi, yksinhuoltaja saa erotuksen kunnalta.

Yksinhuoltajien taloudellinen asema heijastuu suoraan heidän lapsiinsa. Yksinhuoltajaperheissä ollaan keskimääräistä useammin tilanteessa, jossa esimerkiksi lasten harrastusten valintaa joudutaan rajaamaan taloudellisista syistä. Yksinhuoltajien aseman parantaminen on tärkeää lasten tasavertaisten lähtökohtien turvaamiseksi.

Hallituksen esityksessä elatustukea korotetaan vajaalla kuudella eurolla 124 euroon. Vihreän edus-kuntaryhmän mielestä korotus on riittämätön. Yksinhuoltajien aseman parantamiseksi esitämme, että elatustuki korotetaan nykyisestä 118,15 eurosta 140 euroon kuukaudessa.

Momentille 33.32.30

7 300 000

MIELENTERVEYSTUKIJÄRJESTÖJEN TUKI

Psyken sairauksista on tullut kansantauti. Masennus on suurin yksittäinen työkyvyttömyyden syy. Siihen sairastuu jossain elämänsä vaiheessa joka toinen nainen ja joka neljäs mies. Tällä hetkellä jo 700.000 suomalaista syö erilaisia psyyken lääkkeitä. Neljännes sairauspäivärahoista maksetaan mielenterveysyryistä. Mielenterveyden häiriöt aiheuttavat 34 % työeläkemenaista.

Psyken sairaudet eivät pelkästään heikennä sairastuneiden ja heidän läheistensä elämänlaatua. Kuoleman, erityisesti itsemurhan riski kasvaa moninkertaiseksi, nuorilla jopa kymmenkertaiseksi. Mielenterveyden ongelmat kuormittavat myös kansantaloutta. Mielenterveysdiagnoosi on Stakesin selvityksen mukaan diagnooseista kallein, kun kaikki

yhteiskunnalle aiheutuvat kustannukset lasketaan yhteen.

Psykiatrisen hoidon laadun ja saatavuuden parantamisen lisäksi on kehitettävä mielenterveyspotilaiden kuntoutusta ja tukipalveluita. Tukipalveluiden merkitystä korostaa psykiatrisen sairaanhoidon rakenne-muutos, joka 1980-90-luvuilla supisti laitoshoitopaikkojen määrän kolmannekseen aiemmasta, mutta ei lisännyt vastaavasti resursseja avohoitoon.

Tukea tarvitsevat myös potilaiden omaiset. Heistä 38 prosenttia sairastuu masennukseen. Perhe on henkisen hyvinvoinnin tärkein voimavara. Liian moni mielenterveyspotilaan omainen kokee jäävänsä yksin.

Mielenterveystyötä tekevilla kansalaisjärjestöillä sekä potilaiden ja omaisten järjestöillä on keskeinen rooli mielenterveyspotilaiden ja heidän omaistensa tukijoina ja mielenterveyden edistäjinä. Viime vuosina näistä järjestöistä on tullut myös mielenterveyspalveluiden tuottajia. Kestävän rahoituksen puuttuessa toiminta on kuitenkin ollut tempoilevaa, vaikka mielenterveystyössä pitkäjänteisyydellä on keskeinen merkitys.

Momentille 33.53.50

200 000

TERVEYDEN EDISTÄMINEN

Terveyden edistämisen määrärahojen lisääminen valtion talousarviossa olisi monella tapaa perusteltua. Terveys 2015 – kansanterveysohjelmassa todetaan, että kansalaisten terveys määräytyy monista terveydenhuollon ulkopuolisista asioista, kuten elämäntavoista, elinympäristöstä, tuotteiden laadusta, yhteisön terveyttä tukevista ja vaarantavista tekijöistä. Siksi terveyden edistämisen ja ehkäisevien toimien resursointi Terveys 2015 – ohjelman suuntaisesti on äärimmäisen tärkeää.

Terveyden edistämisen keskus ry:n (Tekry) tuoreimman terveysbarometrin mukaan myönteinen suhtautuminen terveyden edistämisen merkitykseen on voimistunut sekä kunnissa että järjestöissä. Kaikkein tärkeimmiksi välineiksi terveyden edistämässä tulevaisuudessa nähdään rakenteiden kehittäminen. Toisaalta meneillään olevat kuntien hallinnolliset uudistukset voivat entisestäänkin sekoittaa vastuita ja olla suurimpia esteitä terveyden edistämisen myönteiselle kehitykselle. Myös pienten kuntien äärimmilleen käytetyt voimavarat eivät anna mahdollisuuksia uusien toimintojen kehittämiseen ja käyttöön.

Taloudellinen eriarvoisuus on terveysbarometrin mukaan eriarvoisuutta myös terveyden osalta. Toisin sanoen sosioekonomiselta asemaltaan huonoimmassa asemassa olevilla on huonoimmat valmiudet hoitaa terveyttään. Vaikka sosioekonomisten terveyserojen kaventaminen on yksi Terveys 2015 -kansanterveysohjelman tavoitteista, niin konkreettisia toimia ei kuntien taholta juurikaan ole tehty. Suurin osa hankkeista on varsin pienimuotoisia, monessa kunnassa ei terveyserojen kaventamiseen ole kiinnitetty lainkaan huomiota.

Keskeiseksi tulevaisuuden haasteeksi Terveysbarometri 2006 –kyselyn vastaajat nostivat lapset ja nuoret sekä maahanmuuttajat. Lasten terveyttä heikentää päihteiden käyttö (sekä lasten oma päihteiden käyttö, että perheessä ja lasten muussa ympäristössä ilmenevä päihteiden käyttö) sekä unen ja levon puute. Järjestöjen mahdollisuus toteuttaa terveyden edistämistä tukevia hankkeita olisi huomattavasti suurempi kuin niillä käytettävissä olevat määrärahat vuositasolla ovat. Myös monien kuntien mahdollisuudet panostaa terveydenedistämiseen ovat heikentyneet niiden taloustilanteen kiristymisen takia. Terveyden edistämishankkeet

ovat kansantaloudellisesti erittäin kannattavia ja tuovat säästöjä mm. sairauspoissaolojen ja terveydenhuoltomenojen pienenemisen kautta. Esitämme määrärahan korottamista yhdellä miljoonalla eurolla siten, että osa rahasta suunnataan järjestöjen ja osa kuntien tekemään terveyden edistämistyöhön.

Momentille 33.53.50

1 000 000

VAMMAISTEN TYÖLLISTÄMISHANKKEIDEN TUKEMINEN

Vammaiset kärsivät usein muita ryhmiä enemmän syrjinnästä työelämässä. Vaikeasti työllistettävien vammaisten ja vajaakuntoisten työnhakijoiden joukko tarvitsee mm. nykyistä tuloksellisempia työllistämistukitoimenpiteitä. Tarvetta on myös koko työyhteisön työhön perehdyttämiseen ja työn-ohjaukseen. Erityisesti työvalmentajia tarvitaan enemmän.

Vajaakuntoisten työllistämiseen avoimille työmarkkinoille on ohjattava enemmän työhallinnon määrärahoja ottaen huomioon työvoima-asetukseen tehty muutos, jossa vajaakuntoiset tulivat nuorten ja pitkäaikaistyöttömien rinnalle priorisoiduksi asiakasryhmäksi. Työministeriön vastikään julkaistussa selvityksessä ehdotetaan erilaisia toimenpiteitä vaikeasti työllistettävien henkilöiden työllistämiseksi mm. työllistämistuen avulla. Työllistymisen onnistumisen kannalta oleellista on mm. työllistämistuen määrä sekä tukitoimien yksilöllinen räätälöiminen.

Koska vammaisten ja vajaakuntoisten joukko on hyvin heterogeeninen, tulisi työllistämistuen olla nykyistä selkeämmin suhteutettu vamman aiheuttamaan haittaan. Näin on mm. Ruotsissa, jossa palkkatuen suuruus on suoraan suhteessa työkyvyttömyyteen. Suomen lainsäädäntö mahdollistaa tämän käytännön, joten olisi viisasta toteuttaa idea myös käytännössä. Aloitteen määräraha voidaan käyttää vammaisten ja vajaakuntoisten työllistämishankkeisiin, joissa työllistämistuen määrä on suhteessa vamman, oppimisvaikeuden tms. aiheuttamaan haittaan.

Momentille 34.06.51

2 000 000

TYÖMARKKINATUEN KOROTTAMINEN

Perustuslain 19 §:n 2 momentin mukaan lailla taataan jokaiselle oikeus perustoimeentulon turvaan työttömyyden, sairauden, työkyvyttömyyden ja vanhuuden aikana sekä lapsen syntymän ja huoltajan menetyksen perusteella. Perustuslain nojalla ns. syyperusteista toimeentuloa saavien ei tulisi joutua viimesijaisen toimeentuloturvan eli toimeentulotuen piiriin. Silti lähes puolella toimeentulo-tuen saajista on pääasiallisena tulolähteenä työmarkkinatuki. Työmarkkinatuen taso on jäänyt yleisestä kustannuskehityksestä jälkeen tavalla, johon on saatava korjaus.

VATT:n laskelmien mukaan työmarkkinatuen nostaminen 3,82 eurolla/pv nostaisi järjestelmän kustannuksia 100 miljoonalla eurolla. Kustannukset muodostuisivat yhteen kytkettyjen työmarkkinatuen ja työttömän peruspäivärahan tasojen nousemisesta, sekä niihin kytketyn ansiosidonnaisen työttömyysturvan menojen lisäyksistä. Näiden kustannuksia kompensoisivat toimeentulotukimenojen ja asumistukimenojen pieneneminen sekä

kunnallisverotulojen kasvu.

Työmarkkinatuki ja työttömän peruspäiväraha ovat tasoltaan samansuuruisia. Vuoden 2007 tasoksi on arvioitu tulevan indeksikorotuksen jälkeen 23,89 euroa päivältä. Esitämme 3,82 euron korotusta, jonka jälkeen työmarkkinatuki ja työttömän peruspäiväraha nousevat 27,71 euroon/päivä. Korotus nostaa vastaavalla summalla myös ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa, koska sen taso on kytketty työttömän peruspäivärahan ja työmarkkinatuen tasoon.

Momentille 34.06.52

100 000 000

PAKOLAISTEN JA TURVAPAIKANHAKIJOIDEN KIELIKOULUTUS

Maahanmuuttajien hyvä kotoutuminen ehkäisee tehokkaasti syrjäytymistä. Hyvän kotoutumisen edellytys on riittävä kielitaito. Opetuksessa tuleekin panostaa riittävään suomen tai ruotsin kielen hallintaan, mikä luo pohjaa jatko-opinnoille ja tukee kotoutumista. Erityisesti kotiäitinä olevien maahanmuuttajanaisten kieliopetusta tulee syventää, koska käytännön tilanteissa hankittu kielenosaaminen jää heillä usein vähäiseksi. Myös se, että lapset säilyttävät oman äidinkieltensä, on tärkeää, ja siksi opettajien valmiuksia tukea toimivaa kaksikielisyyttä tulee parantaa täydennyskoulutuksella. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottoon varattua määrärahaa tulee korottaa yhdellä miljoonalla eurolla.

Momentille 34.07.63

1 000 000

SIVIILIPALVELUSMIESTEN ASUMISKUSTANNUSTEN KORVAAMINEN

Siviilipalvelusmiehet ovat siviilipalveluksen aikana oikeutettuja ilmaiseen majoitukseen, jonka kustantaminen on siviilipalveluslaissa säädetty palveluspaikan tehtäväksi. Käytännössä tämä laissa turvattu oikeus ei kuitenkaan toteudu. Työministeriön vuonna 2000 tekemän selvityksen mukaan vain kolmannes siviilipalveluspaikoista selviytyy asumiskustannusten korvaamisesta moitteitta. Ääritapauksissa palveluspaikat ovat vaatineet siviilipalvelusmiehiltä kirjallista sopimusta, joissa miehet luopuvat lakisääteisestä oikeudestaan ilmaiseen majoitukseen palvelusaikana. Lainvastaiseen käytäntöön syyllistyvät mm. useat suuret kaupungit ja yliopistot.

Siviilipalvelusmiehet, joiden asumiskustannuksia ei palveluspaikka korvaa, eivät yleensä saa tukea asumiskustannuksiin muualtakaan. Ongelma on niin laaja, ettei se ole ratkaistavissa yksin viran-omaisvalvontaa lisäämällä. Valvonnan kiristyminen myös luultavasti johtaisi siviilipalveluspaikkojen, joista jo nyt on ajoittain pulaa, määrän vähenemiseen. Tällöin osa siviilipalvelusmiehistä jäisi vaille palveluspaikkaa. Tälläkin hetkellä esimerkiksi monet kuntien organisaatiot tarvitsisivat ja ottaisivat mielellään vastaan siviilipalvelustyövoimaa, mutta kyseisillä tahoilla ei ole varoja asumis-kustannusten korvaamiseen. Ainoa järkevä ratkaisu, joka turvaisi siviilipalvelusmiesten oikeuksien tasavertaisen toteutumisen, olisi

siviilipalvelusmiesten asumiskustannusten siirtäminen valtion vastuulle. Asumiskustannusten osittainen siirto valtiolle sisältyi työministeriön keväällä 2000 laatimaan siviilipalveluslain muutosesitykseen. Parannus kuitenkin karsiutui tuolloin esityksestä ennen hallituksen käsittelyä.

Momentille 34.99.23

4 000 000

RAKENTAMATTOMAN RAKENNUSPAIKAN KIINTEISTÖVERON KOROTTAMINEN

Pääkaupunkiseudun ja Etelä-Suomen kasvukeskuksissa sijaitsevien asuntojen hinnat ovat jatkuvasti nousseet. Kehityksellä on kansantalouden kannalta monia kielteisiä vaikutuksia. Hintojen nousu on merkittävä inflaatiotekijä, ja tonttipula rajoittaa niin asuntorakentamista kuin työvoiman kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista. Asuntojen hinnat ovat liian korkeat suurelle osalle ihmisistä. Asumiskustannukset pakottavat perheitä asumaan kauempana työpaikoista, ja yhdyskuntarakenne hajoaa. Tämä tarkoittaa, että työssäkäyntimatkat, työssäkäynnin kustannukset ja kielteiset ilmastovaikutukset kasvavat.

Tonttipula ei johdu vain siitä, ettei rakentamiseen kelpaavia tontteja olisi, vaan myös siitä että tontin pitäminen rakentamattomana on erittäin kannattavaa. Odotukset hinnannousun jatkumisesta ovat edelleen suuret. Juuri tähän voidaan puuttua korotetulla rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöverolla. Korotettu kiinteistövero kannustaa maanomistajia tonttimaan myyntiin niissä kunnissa, joissa korotettua veroa sovelletaan. Viime vuonna säädetyn kiinteistöverolain muutoksen jälkeen korotetusta kiinteistöverosta tuli pakollinen niissä kasvukeskuksissa, joissa tonttipula on suurin.

Kiinteistöverolaki mahdollistaa rakentamattomalla rakennuspaikalla kolmen prosentin kiinteistöveron. Kasvukeskuksissa rakentamattoman rakennuspaikan korotetun veron täytyy olla vähintään yhtä prosenttiyksikköä yleistä kiinteistöveroa korkeampi, mutta se ei saa ylittää kolmea prosenttiyksikköä. Vihreän eduskuntaryhmän mielestä veron täytyy olla huomattavasti korkeampi, jotta se todella vaikuttaisi tarkoitetulla tavalla. Esitämme, että kasvukeskusten rakentamattoman rakennuspaikan korotetun veron minimitasoksi säädetään kolme prosenttiyksikköä.

YMPÄRISTÖTYÖT

Momentilta 35.10.77 rahoitetaan mm. vesihuoltohankkeita, pilaantuneiden alueiden kunnostuksia ja vesistökuunnostuksia. Näistä jokaisen osalta tarve on kasvanut mm. pilaantuneiden alueiden kunnostamista koskevien veloitteiden lisääntymisen takia. Ympäristötöiden rahoittamista koskeva määrä-raha on tästä huolimatta pienentynyt viime vuodesta 1,9 miljoonaa euroa. Tätä ei voi pitää harkittuna ratkaisuna.

YTY eli ympäristönsuojelua ja -hoitoa edistävä hanketyö sai alkunsa vuonna 1993. Tarkoituksena on ollut yhdistää ympäristönsuojelu- ja hoito sekä työllistäminen. Hankkeiden käynnistämisessä työministeriön, TE-keskuksen työvoimaosaston ja ympäristöministeriön rahoituspäätöksillä on keskeinen merkitys. YTY-töitä tehdään ympäri maata, mutta erityisesti Lapissa YTY-toiminta on ollut merkittävää.

Ympäristötöiden tarve on selvästi suurempi kuin käytettävissä olevat voimavarat. Ympäristötöinä on tehty mm. kuntien vesihuoltorakentamista, vesistöjen kunnossapitoa ja hoitoa sekä saastuneiden maa-alueiden puhdistamista. YTY-töinä on rakennettu myös palvelurakenteita arvokkaiisiin luonto-kohteisiin ja siten vähennetty luonnon kulutusta, korjattu ränsisyntyneitä rakennuksia ja raivattu tien-varren pusikoitunutta maisemaa automatkailijoiden iloksi, rakennettu linnunpönttöjä tuhansille kolopesijöille sekä kunnostettu kalastuspaikkoja. Suuri haaste tulee olemaan Itämeren suojelemaan liittyvät tehtävät sekä EU:n vesipolitiikan puitteiden toteuttamiseen liittyvät vesiensuojelutyöt.

YTY-työkohteet ovat työllisyyden kannalta merkittäviä: esimerkiksi Lapissa ympäristökeskus on työllistänyt YTY-kohteilla vuosittain 300-400 pitkäaikaistyötöntä. Työllisyysvaikutusten lisäksi hankkeilla on merkittävä myönteinen vaikutus alueen elinkeinoihin: töistä noin kahden kolmasosan on todettu vaikuttavan matkailuelinkeinoon tukevasti ja kunnat ovat hyötynneet myös palkkatuloista kerättävän kunnallisveron muodossa.

Vaikka YTY-työsuhteista ei voida tehdä pysyviä, ne vaikuttavat selkeästi kylien elinvoimaisuuteen ja asuttuna säilymiseen. Järkeviä töitä on tarjolla koko maakunnassa syrjäkyliä myöten. Paikallista työvoimaa käytettäessä matkustuskulut jäävät vähäisiksi. Työskentely oman asuin ympäristön parantamiseksi pitää työmotivaation ja -moraalin korkealla. Työn luonteen vuoksi tekijä saa työstään pikaista palautetta; työn jälki näkyy välittömästi, mikä estää syrjäytymistä ja nostaa itsetuntoa. Erityisesti vanhan rakennuskannan kunnostuksissa pääsee verestämään tai opettelemaan perinteisiä työtapoja ja käden taitoja. YTY-työt virittävät kylien omatoimista talkootoimintaa ja lisäävät tervettä kotiseutuylpeyttä.

YTY-töiden ongelmaksi on muodostunut oheiskulujen rahoitus ja toiminnan lyhytjänteisyys rahoituksen ja työvoiman suhteen. Ympäristötyömäärärahan lisäys mahdollistaisi YTY-töiden pitkjänteisemmän suunnittelun ja rahoituksen sekä myös uusien hankkeiden käynnistämisen.

Momentille 35.10.77

5 000 000

LUONNONSUOJELUALUEIDEN HANKINTA

Metso-kokeiluohjelman puitteissa käytetään monia uusia maanhankintakeinoja, niistä yksi on tarjouskilpailu. Siinä ympäristöviranomaiset pyytävät maanomistajilta tarjouksia hinnasta, joilla he olisivat valmiita suojelemaan luonnonsuojelullisesti arvokkaan metsäkohteen määräaikaaisesti tai pysyvästi.

Tarjouskilpailun avulla pyritään suojelemaan yksityisten maanomistajien mailla sijaitsevia luonnon-suojelullisesti arvokkaita metsäkohteita määräaikaaisesti tai pysyvästi. Tämä on yksi keskeisimmistä keinoista kasvattaa arvokkaiden metsäkohteen suojelualaa yksityismailla Etelä-Suomessa. Tarkoitukseen ohjataan tällä hetkellä Metsähallituksen kautta 5 miljoonaa euroa vuosi tain. Määrärahaa olisi perusteltua kasvattaa ainakin kaksinkertaiseksi, sillä muita keinoja arvokkaiden yksityismaiden metsäkohteen suojelemiseen ei tällä hetkellä juurikaan ole käytössä.

Kaikkien suojelun arvoisten metsien suojeleminen Etelä-Suomessa on tärkeää, sillä Etelä-Suomen metsä-pinta-alasta on tällä hetkellä alle prosentti suojelun piirissä.

Vihreä eduskuntaryhmä esittää, että luonnonsuojelualueiden hankintaan lisätään viisi miljoonaa euroa käytettäväksi edellä mainittuun tarjouskilpailuun.

Momentille 35.20.76 10 000 000

PIENTALOJEN LÄMMITYSENERGIAN MUUTOSINVESTOINNIT

Hallituksen esittämän vero-ohjauksen rinnalla on tuki lämmitysenergian muutosinvestointeihin tärkeä keino edistää asuintalojen lämmityksen vaihtamiseen lämpöpumpuilla, kaukolämmöllä tai pelleteillä toimivaksi. Hallituksen tarjoama tuki asuntojen energiainvestointeihin on tähän saakka ollut nimellinen ja ensi vuoden talousarviossa määrärahaa leikataan lähes neljännes, 20 miljoonaa euroa.

Pientalot ovat kiinteistöjen lämmitysenergian suurin kuluttajaryhmä. Niiden osuus kulutuksesta on kolmasosa. Suomen hiilidioksidipäästöistä kiinteistöjen lämmityksen ja sähkönkäytön osuus on edelleen peräti 40 prosenttia.

Lämmitysenergian muutosinvestointi on kertainvestointina kallista ja siksi on perusteltua, että valtio tukee tätä toimintaa. Mitenkään ei sen sijaan voida perustella sitä, että keväällä 2006 annetulla asetuksella on tuen piiristä rajattu ulos sellaiset pientalojen lämmitysenergian muutosinvestoinnit, joissa pelkkä öljykattilan öljypolttimo korvataan pelletin käyttöön soveltuvalla polttimolla.

Valtion talousarvioon varattua asuntojen korjaus- ja energiainvestointeihin tarkoitettua määrärahaa on korotettava ja määrärahan tasoa tulee tulevina vuosina kasvattaa tuntuvasti nykyisestä.

Momentille 35.30.55 30 000 000

MÄÄRÄRAHAMUUTOKSET YHTEENSÄ - 888 446 000

TULOS + 32 554 000

VIHREÄ VAIHTOEHTOBUDJETTI 2007

TULOT

Harmaan talouden vastaisten toimien tehostaminen	+ 200 000 000
Veronkevennysten osittainen peruuttaminen	+ 190 000 000
Windfall-voittojen leikkaaminen	+ 220 000 000
Alkoholiveron korotus	+ 150 000 000
Jäteveron korotus	+ 135 000 000
Tupakkaveron korotus	+ 26 000 000
TULOARVIOIDEN MUUTOKSET YHTEENSÄ	+ 921 000 000

MÄÄRÄRAHAT

Kehitysyhteistyömäärärahojen korottaminen	- 104 000 000
Pohjoisen ulottuvuuden ympäristöhankkeet	- 10 000 000
CMI-toimintamääräraha	- 500 000
Vankeinhoidon rahoitus	- 6 000 000
Oikeuslaitos	- 4 800 000
Kriminaalihuoltolaitoksen toimintamäärärahat	- 1 000 000
Siviilikriisinhallinnan koulutus	- 1 000 000
Kuntien palvelutuotannon turvaaminen	- 200 000 000
Puolustusmäärärahojen leikkaus	+ 39 000 000
Yliopistojen perusrahoitus	- 50 000 000
Perusopetuksen ja toisen asteen opetuksen laadun parantaminen	- 32 000 000
Opintorahan korottaminen	- 67 000 000
Kulttuuripaketti * yhteensä	- 8 896 000
Energiapuun korjuun tuki	- 9 000 000
Perusradanpito	- 33 000 000
Eräät ratahankkeet / kehärata	- 5 000 000
Suurten kaupunkien joukkoliikennetuki	- 15 000 000
VR:n tariffien alentaminen	- 10 000 000
Avustukset energiateknologian tutkimuksen ja kehitykseen	- 16 000 000
Uusiutuvan energian energialähteiden ja energiansäästön tukeminen sekä demonstraatiohanketuet	- 30 000 000
Täyttä kansaneläkettä saavien eläkkeiden korottaminen	- 41 000 000
Elatustuen korottaminen	- 7 300 000
Lasten- ja nuortenpsykiatrian jonojen purkaminen	- 4 000 000
Vaikeavammaisten henkilökohtaiset avustajat	- 60 000 000
Äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan vähimmäistason korotus	- 40 000 000

Adoptiovanhempien vanhempainpäiväraha-ajan pidentäminen	-	750 000
Isäkuukauden pidentäminen	-	18 000 000
Mielenterveystukijärjestöjen tuki	-	200 000
Terveyden edistäminen	-	1 000 000
Vammaisten työllistämishankkeiden tukeminen	-	2 000 000
Työmarkkinatuen korottaminen	-	100 000 000
Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto	-	1 000 000
Siviilipalvelusmiesten asumiskustannusten korvaaminen	-	4 000 000
Ympäristötyöt	-	5 000 000
Luonnonsuojelualueiden hankinta	-	10 000 000
Pientalojen lämmitysenergian muutosinvestointi	-	30 000 000
MÄÄRÄRAHAMUUTOKSET YHTEENSÄ	-	888 446 000
 TULOS	+	32 554 000

-----
*) Kulttuuripaketti: yht. - 8 896 000

Myönnettävien taiteilijaeläkkeiden määrää kasvatetaan.		
Ylimääräiset eläkkeet (15 eläkettä)	-	230 000
Valtion museoiden perusnäyttelyistä poistetaan pääsymaksut.		
Valtionosuudet ja -avustukset museoille	-	4 000 000
Museoviraston muutto: Museoviraston toimintamenot	-	900 000
Korjataan teattereiden ja orkestereiden henkilötyövuosivajetta		
Valtionosuus ja -avustus teattereiden ja orkestereiden käyttökustannuksiin (20 teatterille, 8 uuden mukaan ottamiselle, 7 orkesterille)	-	410 000
Korjataan museoiden henkilötyövuosivajetta		
Valtionosuudet ja -avustukset museoille (30 henkilötyövuotta)	-	340 000
Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten kunnossapito ja parantaminen	-	140 000
Rauhantyon edistäminen	-	135 000
Kulttuurilehtien tukeminen	-	121 000
Näyttämötaiteen harkinnanvarainen tuki lain ulkopuoliselle ns. vapaalle kentälle		
Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot taiteen edistämiseen	-	920 000
Kasvatetaan jaettavien apurahojen määrää		
Apurahat taiteilijoille, kirjailijoille ja kääntäjille (30 apurahavuotta)	-	500 000
Kirjastojen perustamiskustannuksiin	-	1 200 000
Kulttuuripaketti: yht.	-	8 896 000

Vihreä eduskuntaryhmä
00102 EDUSKUNTA
puh. 09 4321
www.eduskunta.fi/vihreaeduskuntaryhma